…УУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

47-дохи жэлээ гарана

…УРЯАД ҮНЭН

№ 267 (12169)
1969 оной
ноябриин 14,
пятница

Сэн 2 мүнгэн

…ряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ТУРЦИИН РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ МОСКВА ЕРЭЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар Турциин республикын Президент Джевдет Сунай үдэшэжэ ябагша хүнүүдтэеэ хамта албанай хэрэгээр ноябриин 12-то Москва ерээ.

Турциин, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Внуковскэ аэродром дээрэ нүхэд Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский болон бусад хүндэтэ айлшанаа угтаба. (ТАСС).

А. Н. КОСЫГИНИИЕ БАРААЛХАБА

Турциин Республикын Президент Джевдет Сунай Кремль соо ноябриин 12-то СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгиние бараалхаба.

А. Н. Косыгин Джевдет Сунай хоёрой хоорондо хани халуун хөөрэлдөөн болоо. (ТАСС).

…НИГУУДАЙ
…ЫН ДЕЛЕГАТ

…ОНИШОНОЙ ХУБИ ЗАЯАН

…газар дээрэ агаарай …таталшагүй далайн …эр үзэгдэнэ. Аяма …ии голоо хайрлаhан …тар-тар хүгжэмдэхөө

…оложо ядаhан хо… сугларшоод, тол… түлхин, hэрюун …гуйhандал түргэ… …ид.

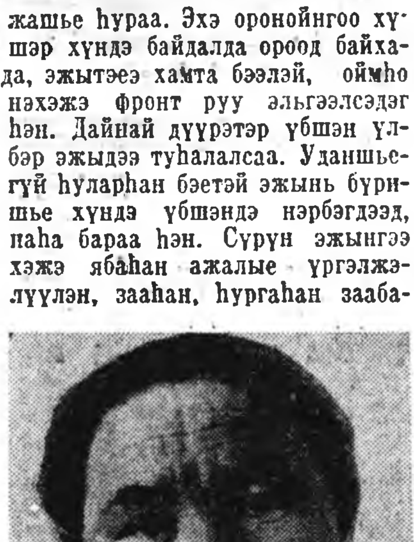
…, жолоошон Гомбо …hа асархаб гээ hэм? …шахажа ябаhан …тай, ялагар ехэ ню… хүбүүндээ хандажа …та углаатай байhан …сайтараа хаташаhан …нууд тээшэ гэшхэл-

…урид лэ асархаб гэ…,— гээд Володя хү… харгы руу hараб-

…ар, хонидоо бэл…hан Сүрүн нара… болоогүйдэ, уhал… байна бшуу. Урдань …арягүйгөөр шол… гүльхэн хүгжэм… горход мүнөө зун … утайдхаhаа гүнзэгы …hан шэргээшөө.

«Коммунизм» колхо… …рын хонид гансал …таргадаhан уhаар ун… …эл шахардуу хүндэ …ой.

… Гомбые хүлеэжэ …рүн Цыретаровагай …аб бодолнууд хойно …барина. Бүри бага …ио хэсүү, хүндэ са… …гүүр бэшэ, хари гол … Садатараа наа… … байхадань, дайнай …лоод бүхы баяр зу… … эрээлтүйнь зол жар… … эрмэлзэлые галда… … Дүрбэдэхи класста … эдир заахан Су… …алсан үбэл, зунгүй …лсаа. hүбэлгэн ба… … хамта эрэшүүлэй… …лмэри хээ, хэдэн … нэгэ-нэгээр тани…жашье hураа. Эхэ оронойнгоо хүшэр хүндэ байдалда ороод байхада, эжытээ хамта бээлэй, оймhо нэхэжэ фронт руу эльгээлсэдэг hэн. Дайнай дүүрэтэр үбшэн үлбэр эжыдээ туhалалсаа. Уданшьегүй hуларhан бэетэй эжынь бүришье хүндэ үбшэндэ нэрбэгдээд, паhа бараа hэн. Сүрүн эжынгээ хэжэ ябаhан ажалые үргэлжэлүүлэн, зааhан, hургаhан заабаринуудые бүхы наhан соогоо абажа ябахаб гэжэ шиидээ hэн.

Удангүй эхэ хонидой отара тушаажа абаа hэн. Тиимэшье хүнгэн бэшэ hааб даа. Тэжээл дуталдаа. Теэд тэсэбэри ехэтэй, хүшэр хүндэhөө сухарижа hураагүй Сүрүн зуун хонинhоо 103 хурьга түлжүүлжэ, бултыень ондо оруулаа. Тэрэ гэhээр он жэлнүүд олохоноор үнгэрөө.

...Мүнөө жэл. Лаhан хэсүү болоод байнаб гэжэ hанахатайнь адли, машина «бииб», «бииб» гэжэ хашаанай үүдэндэ зогсожо байба.

— Гомбо, лаhан удаан болоош даа. Хонидыем харана гүш, арай голтой байнад,— гээд бага сухалтайшаг янзатай угтаба.

— Сүрүн хээтэй, энэ халуунда радиаторай уhан бусалшанал, хайшан гэхэб, хэдышье яаратарни энэ болоол,— гээд Гомбо шлангаяа холбожо, уhа гоожуулна. Хонид уhанай абяа абаhаар бэе бэеэ хашалсан, хобоонууд тээшэ зүдхэнэ.

— Энээхэн уhанда саданагүй даа, баарhадни,— гэжэ Сүрүн хүндөөр hанаа алдаад, бодолгото болоно. «Зэдэ мүрэндэ абаашажа, арбаад хоног соо уhалхал байна даа, тэрэгүйдэ үхэжэшье магадгүй,— гэжэ шэбшэнэ.

— Сүрүн хээтэй, энэ зун хонин бүриhөө хэды килограмм ноохо хайшалаабта?— гэжэ Гомбо hурана.

— 4 килограмм 500 грамм.

— Яhала үдхэн ноохотой байгаа бшуу.

— «Тэрэшни тиимэ, тэхэшни ямаан даа»— хонидоол гээлтэгүйгөөр, тобир тарганаар ерэхэ үбэлжэлгые хайшан гэжэ гаталхаб гэжэ удэрэй hанаан, hүниин зүүдэн болоноб,— гэжэ Сүрүн Цыретарова хэлэнэ.

Уданшьегүй хэдэн хоногой hүүлдэ Сүрүн отараяа Зэдэ мүрэндэ абаашажа уhалаа. Хонохо газартань хонолсожо, үдэр hүнигүй харууhалжа абаа.

Ороноймнай бүхы колхознигууд өөhэдынгөө Жэшээтэ Уставай проект зүбшэн хэлсэжэ, энэ намарые угтаба. Аймагай конференци дээрэ хабаадалсаhан Сүрүн республикын конференцидэ түлөөлэгшөөр hунгагдаад, Улаан-Үдэдэ ерэhэн Сүрүние республикымнай зүгhөө Москва ошохые hунгаба.

— Ехэл баяртайб даа. Эхэ орондоо, коммунис партидаа, нүхэд колхознигуудта үнэн зүрхэнhөө халуун баяр хүргэнэб,— гэжэ Сүрүн Жимбеевна Цыретарова хэлэнэ.

— Иимэл байха ёhотой даа ажалша хүнэй намтар. Талын ээн хадаа талаяа бүрхөөмэ хонидые зүүдэндээ бэшэ, харин бодото байдал дээрэ хараhайб гэжэ бүхы наhан соогоо тэмсэжэ ябаhаниинь элитэ байнал даа.

Б. СЫРЕНОВ.

Зэдын аймаг.

АЖАЛЫНЬ УРАГШАТАЙ

Баян-Голой совхозой эдэбхи үүсхэл дэмжэн абаhан Хяагтын аймагай Погранична совхозой ахалагша малшан Мирон Ильич Бухольцев 450 үхэр зунай, намарай үедэ бэлшээн, шахан таргалуулжа, эрхим амжалта туйлаба. Бүхы дээрээ 413 центнерээр шэгнүүрыень нэмээжэ, социалис уялгаяа дүүргээ. Мирон Ильичтэй сугтаа хүдэлдэг комсомол хүбүүд И. Николько, П. Соболев баhал дүй дүршэл ехэтэй малшад юм. Мүнөө үедэ эдэ гурбан малшад шахан таргалуулагдаха хашараг, буруунуудые тушаажа абаад, зоотехническэ гурим баримталан, hайнаар шахажа байнхай.

В. АЮШЕЕВ.

НАЙДАМТАЙ ХОНИШОН

Түл олоор абаха, ноохо ехээр хайшалха гэhэн мүрысөөндэ энэ жэл Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Бадма Данзанович Мархуев аймаг соогоо эрхимлэжэ гараад, КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ шанда хүртэhэн байна. Энэ хонишон 5,9 центнер ноохо тушааха байhан аад, тэрэнээ 7,5 центнертэ хүргөө. Хурьгадаа тус бүриень 26 килограммтай болгожо, ондоо отарада тушааhан юм.

Ажалша бэрхэ энэ хонишон малайнгаа үбэлжэлгэдэ hайса бэлдэнхэй. Хонидынь тарганууд. Байрань дулаалагданхай. Үбhэ тэжээл элбэг хүрэхөөр абтанхай.

М. ОЗДОНОЕВ.

Түнхэн.

МҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛБЭ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй социалис мүрысөөнэй 1969 оной гурбадахи кварталай дүн гаргаба.

Ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй социалис мүрысөөнэй 1969 оной гурбадахи кварталай дүнгөөр Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолойн сельскэ Совет нэгэдэхи hуури эзэлбэ. Тиин Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан абаха болобо.

Хоринн аймагай Ашангын сомоной Соведтэ хоёрдохи шан олгогдобо.

Сэлэнгын аймагай Ноёхоной сомоной Совет гурбадахи hуурида гараба.

Загарайн аймагай Дээдэ-Элхиин, Прибайкалиин аймагай Ильинскын, Кабанскын аймагай Байкало-Кударын, Бэшүүрэй аймагай Дээдэ-Мангиртын сельскэ Соведүүд, Захааминай аймагай Сагаан-Мориной сомоной Совет мүрысөөндэ hайн дүнгүүдые туйлаа гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

ВДНХ-дахи ШЭНЭ ЭКСПОЗИЦИ

СССР-эй ВДНХ-гай «Центральный» гэжэ павильон соо «Ленинскэ кооперативна түсэбэй СССР-тэ илан бээлэлгэ» гэhэн экспозици нээгдэбэ. Выставкэдэ ерэгшэд Ильичэй үгэ хэлэжэ байхыень ноябриин 12-то шагнабад. Граммофонно пластинкаhаа абтажа, магнитофондо буулгагдан бэшэгдээд, вождиин 1919 ондо хэлэhэн үгэ дамжуулба.

Хүдэлмэришэд, таряашадай холбоо барисаан тухай хэлэхэдээ, В. И. Ленин ингэжэ зааhан юм. «Энэ холбоо барисаан манай гол хүсэн, Совет засагай түшэг, энэ холбоо барисаан — социалис шэнэдхэлгын хэрэгээ эсэстэнь хүрэтэр бэелүүлхэ байhанаймнай нүхэсэл мүн». ВДНХ-да эмхидхэгдэhэн экспозици Ленинэй уридшалан хэлэhэн үгэнүүдэй бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байhанай тодо гэршэ болоно.

Хүдөө ажахыгаа шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ техническэ үндэhэ hуури табилгын ехэ удха шанартай байhан тухай В. И. Ленинэй заабаринууд стенд дээрэ hиилэгдэн бэшэгдэнхэй. Гэхэтэй хамта, манай колхозуудта мүнөө үедэ 1,8 миллион трактор, 581 мянган комбайн, ашаа зөөдэг 1,1 миллион автомобиль болон бусад олон машина бии.

Партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) болон удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдтэй тааралдуулан, хүдөө ажахы хүгжөөхэ зорилгоор ехэ хэмжээнүүд орон дотор бэелүүлэгдэнхэй. Гүрэнэй болон колхозуудай зүгhөө хүдөө ажахыда зорюулан hомолдог мүнгэн 1961—1965 онуудта, жэшээлхэдэ, 38,4 миллиард түхэриг болоо, харин энэ табан жэлэй туршада энэ hомололго 2 дахин ехэ болохо гээд павильондо ерэгшэд мэдэжэ абана.

Үшөө иимэ тоонууд бии: хүдөө ажахын продукциин жэл бүриинь ургалтын эршэ темп 2,4 процент байhанаа, 4,5 хүрэтэрөө ургаа. Колхозуудай бүхы доход 1965 ондо 17,6 миллиард түхэриг байhанаа, харин гурбан жэл болоод, 21,2 миллиард түхэригтэ хүрөө.

Экспозициин нэгэ хубинь хүдөөгэй барилгада хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ зорюулагданхай. Днепропетровско областиин «Украина» гэжэ колхозой Булаховка тосхон hайханаар шэмэглэгдэн ехэ диаграммаар харуулагдана. Хоёр дабхар hаруул гэрнүүд, сэб сэхэ үйлсэнүүд. Сэсэрлиг ногоогоор дүүрэн сквернүүд болон паркнууд. Генеральна түсэбэй ёhоор баригдаhан, мүнөө үеын хүдөөгэй городок. Барилга хэгдэжэ үргэлжэлhөөр.

Выставкын таhагууд колхозой шэнэ Жэшээтэ Уставай проектын угаа ехэ үүргэтэй байhые, тэрэнэй экономическа, политическэ, социальна удха шанарые тайлбарилна.

...Хүнүүд Ильичэй үгэ хэлэхыень шагнана. Мүнөөдэрэйнгөө ажал хэрэгээ тэдэнэр вождиин заабаритай сасуулжа үзэнэ. Тиихэдэ туйлаhан амжалтануудаараа баясана. Манай орон Ленинэй хараа бодолоор урагшаа дабшана.

(ТАСС).

ХОНИШОДОЙ АМЖАЛТА

Красноярска хизаарай. Волгоградска, Саратовска, Шэтын областьнуудай хонишод В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, мүрысөөндэ оролсоод, гүрэндэ ноохо худалдаха түсэбөө, социалис уялгануудаа дүүргэбэ.

Тушаалгын пунктнуудта эды шэнээн ноохон тушаагдаа гэбэл:

Шэтын область — 14,4 мянган тонно,

Волгоградска область — 10,2 мянган тонно,

Красноярска хизаар — 8,3 мянган тонно,

Саратовска область — 7,6 мянган тонно.

Гүрэндэ ноохо худалдалга үргэлжэлhөөр.

КИЕВСКЭ ОБЛАСТИИН ТАРЯАШАДАЙ ҮҮСХЭЛ

Украинын КП-гэй Центральна Комитет Киевскэ областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шэнэ үүсхэлые hайшаагаа. Киевскэ областиин колхозууд болон совхозууд В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ой болотор хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлаха, гүрэнэй бүхы түсэб-захилнуудые үлүүлэн дүүргэхэ уялга абаба.

Киевскэ областиин колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд тэдэнэй жэшээе халан абажа, ороохо, hү мяха, үндэгэ гүрэндэ худалдаха ба үйлэдбэрилгэсэ дээшэлүүлхын түлөө, табан жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень Украинын хүдөө нютагуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэдые уряалаа. Киевскэ областиин таряашад 1970 ондо гектар бүриhөө 30 центнер шэниисэ, 35—40 центнер кукуруза, 300 центнер сахарай свекло хуряахын түлөө тэмсэнэ. Мал ажалай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд 100 гектар бүридэ абажа үзэбэл, 86 центнер мяха, 420 центнер хүрэтэр hү абаха уялга абаа. Жэлэй дүүрэтэр 6000 гектар улуутай намаглиг газар хатааха, колхозууд болон совхозуудай 9000 гектар уhалууриин участогуудые ашаглалгада оруулха гэhэн табан жэлэйнгээ уялгые дүүргэхэ гэжэ тэдэнэр шиидээ.

(ТАСС-ай корр.).

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

«КОСМОС-309» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

«Космос-309» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1969 оной ноябриин 12-то Советскэ Союзhаа дэгдээгдэбэ.

…эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

…Ш. ЦЫРЕНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй …СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ …ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

…кын партийна, ажахын органуудта олон жэлдэ, …эмhэнэйнь түлөө, түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь …лан, КПСС-эй Сэлэнгын райкомой пропаганда … таhагые даагшын орлогшо Будажап Шарапо… Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Прези… …дэлэлэй грамотаар шагнаха.

…АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

…АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь К. МАСЛОВ.

… Соведүүдэй байшан.
… ноябриин 12.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе ажалай эрхим амжалтаар угтахаяа оролдоно. Ажалай түрүүшүүлэй нэгэн — шудхалгын цехэй хэбшэн Сяян Сундуевич Замбалов болоно. Нүхэр Замбалов халаан бүриингөө даабари 150 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. С. Замбалов.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Суданай айлшад эхэ оронoo бусаба

ВОЛГОГРАД. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар манай орондо айлшалжа ерэhэн Суданай Демократическа Республикын Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ, Премьер-Министр, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша, генерал-майор Джафар Мохаммед эль-Нимейри Волгоградhаа эхэ оронoo ноябриин 12-то бусаба.

…АНИ БАРИСАА БЭХИЖҮҮЛХЭ ХЭРЭГТЭ ТУhА ХҮРГЭХӨӨР ХЭЛСЭЭН

…мократическа Республикын … соведэй Түрүүлэгшэ ба …стр генерал-майор Джафар …йри СССР-эй Верховно Со…умэй, Советскэ правитель…в Советскэ Союзда ерээд, …ябриин 5-hаа 12 хүрэтэр

…эн хүндэтэ айлшан, тэрэ… …абалсаhан хүнүүд Советскэ … үедөө Москваhаа гадна, баа… …иев, Ленинград, болон Вол…, совет арадай ажабайдал… … ба соёлой талаар туйла… …дтайнь танилсаа, совет хү… Хаа хаанагүй тэрэниие хүн… …ба, энэнь Советскэ Союзай Демократическа Республикын …ондо тогтоhон хани ёhоной … тодо гэршэ болоно гэжэ …тын коммюнике дотор тэм…

…ор Джафар Мохаммед Нимей… Демократическа Республикын … соведэй гэшүүн, бригадир … Аббастай, Суданай Демокра…икаhаа Советскэ Союзда … сайд Ахмед Сулейманта й … И. Брежневтэй, Н. В. Под… Н. Косыгинтай, М. А. Суслов… ЦК-гай секретарь Б. Н. По…лзажа, хөөрэлдэhэн байна.

Эдэнь хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

Генерал-майор Д. М. Нимейри Октябриин революциин 52 жэлэй ойтой дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Советскэ правительствада, бүхы совет арадта үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргөөд, революциhаа хойшо Советскэ Союзай туйлаhан асари ехэ амжалтануудые тэмдэглэбэ. Саашадаа илалта амжалта туйлахыень совет арадта хүсөө.

Суданай Демократическа Республикын Революционно соведэй Түрүүлэгшэ, Премьер-Министр генерал-майор Д. М. Нимейри, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин хэлсээнүүдые хээ гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Хани ёhоной, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрhэн эдэ хэлсээнүүдэй үедэ Совет орон Судан хоёрой хоорондын хани харилсаан тухай, али али талые hонирхуулдаг уласхоорондын гол асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Советскэ Союзтай, социалис оронуудтай, тэрэшэлэн түрүү хараа бодолто араб гүрэнүүдтэй хани барисаан ба харилсаа холбоон Суданай правительствын гадаадын политикын гол зүйлынь болоно гэжэ Суданай талаhаа онсолон тэмдэглээ. Бэеэ даанги байдалаа бэхижүүлхэ, оронойнгоо бүхы революционно түрүү хүсые нэгэдхэн гулидхаха, империализмын, колониализмын хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэхэ зорилготой Суданай Демократическа Республикын политикые дэмжэдэг тухайдаа Совет тала мэдүүлбэ.

hанал бодолоо мэдэлсэлгын үедэ уласхоорондын шухала шухала асуудалнуудаар Советскэ Союзай ба Суданай Демократическа Республикын хараа бодолой тон адли байhаниинь элирүүлэгдээ.

Араб оронуудта эсэргүү Израилиин сэрэгэй хорото ябуулгануудhаа уламжалан Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоhон байдал тухай асуудалнуудаар hанал бодолоо зүбшэн хэлсэбэ. Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые энэ райондо усадхахын тула яаралтай хэмжээ абаха шухала гэжэ хоёр тала мэдэрээ. Энэ зорилго дүүргэхэ түрүүшын ээлжээнэй алхам болгон, Израилиин сэрэгүүдые араб оронуудай бүхы эзэмдэгдэhэн газар дээрэhээ гаргуулха шухала, энээнгүйгөөр Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи, таарамжатай эб найрамдал туйлажа шадагдахагүй.

Араб оронуудтахи түрүү ёhо гуримуудта эсэргүү, араб арадуудай национальна бэеэ даанги, сүлөөтэ байдалда эсэргүү империалис гүрэнүүдэй түсэбүүдые таhалдуулхын тула араб гүрэнүүдэй нэгэдэл болон эмхидхэлые бэхижүүлгэ онсо шухала удха шанартай гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ. Советскэ Союз ба Суданай Демократическа Республика араб арадуудай, тэрэ тоодо Палестинын араб зоной, хуулита эрхэ ба ашаг туhые хангаха оролдолго гаргаха байха.

США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү вьетнам арадай баатар габьяата тэмсэлые дэмжэн талархадагаа хоёр талынхид элирхэйлээд, ДРВ-гэй правительствын ба Урда Вьетнамай НФО-гой дурадхалнуудай үндэhөөр Вьетнамай асуудалые политическэ талаарнь шиидхэхын түлөө ДРВ-гэй правительствын, Урда Вьетнамай Республикын революционно Саг зуурын правительствын тэмсэлые бүрин дэмжэхэ тухайдаа мэдүүлбэд.

Урда Корейн газар дээрэhээ американска ба бусад гадаадын сэрэгүүдые гаргуулха гээшэ амгалан, демократическа гуримаар Корейе нэгэдхэхэ асуудал шиидхэхын тула шухала арга нүхэсэл болохо байна гэжэ хоёр тала мэдүүлнэ гээд коммюнике соо заагдана. Зонхилолгоёо үлөөхэ hэдэлгэ гарган, империализмын ба шэнэ түхэлэй колониализмын хүсэнүүд Африка түбидэ hүйдхэлэй ябуулга хэжэ байна. Африкан гүрэнүүдые элсүүлэн нэгэдхэхэ, тэдэнэй бэеэ даанги байдал хамгаалха ба бэхижүүлхэ, Африкадахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдтэ туhа хүргэхэ, дэмжэлгэ үзүүлхэ хэрэгтэ Африкын нэгэдэлэй эмхиин шухала үүргэ дүүргэдэг байhаниинь онсолон тэмдэглэгдээ.

Буу зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо ядерна зэбсэгүүдые, бүгэдэниитээрээ, бүрин хуряаха хэрэгтэ туhа хүргэхэ зорилготой хэмжээ ябуулгануудые дэмжэхэ шухала гэжэ хоёр тала мэдүүлээ.

Европодохи амгалан байдал бэхижүүлхэ тон шухала болоhые тусхайлан тэмдэглээд, аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөө зарлабал—Европо түбидэхи түгшүүрилтэй байдал hуларуулгада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахилгада туhалха байха гэжэ этигэдэгээ элирхэйлэн мэдүүлбэд.

Хани барисаанай ба тэгшэ эрхын, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, али али талынгаа ашаг туhые хараада абаха гол ёhонуудые үндэhэ болгодог Советскэ Союз Суданай Демократическа Республика хоёрой хоорондын харилсаан политическэ, экономическа, худалдаа наймаанай ба соёл гэгээрэлэй талаар амжалтатай хүгжэжэ байнхай гэжэ ханангяар тэмдэглэгдээ.

Совет-судан худалдаа наймаанай урагшатай hайнаар хүгжэжэ байhые хоёр тала ханантяар тэмдэглээд, худалдаа наймаанай эрьесые саашадаа нилээд түргэдхэхэ гэжэ хэлсэбэ. 1970 ондо худалдаа наймаагаа үргэдхэхэ тухай, тэрэ тоодо Суданай хлопогые Советскэ Союзай зүгhөө худалдан абалга, Суданай экономикодо шухала совет эд бараануудые худалдалга үргэдхэхэ тухай хэлсээн баталагдаа. Тэрэшэлэн 1970—1971 онуудта хоёророной хоорондын соёлой ба научна харилсаа холбооной түсэбтэ гар табигдаа.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн hайндэртэ бэлэдхэлэй СССР-тэ али тухай ехээр хэгдэжэ байhан тухай, энэ гайхамшаг ойтой дашарамдуулан, совет арадай ажалай шэнэ амжалтануудые туйлажа байhан тухай Суданай Демократическа Республикын Революционно соведэй Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министртэ Совет тала хөөрэжэ үгөө.

Арадуудай национальна, социальна сүлөөрэлгын түлөө агууехэ тэмсэлшэ В. И. Ленинэй түрэhэн үдэр бүхы дэлхэйн ажалшадай hайндэр болоно гэжэ Судан тала мэдүүлбэ.

Энэ айлшалалгын үрэ дүнгүүдээр хананхай байhанаа, Советскэ Союзда генерал Нимейриин айлшалалга Советскэ Союзай ба Суданай Демократическа Республикын хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ хэрэгтэ туhа хүргөө гэжэ этигэнхэй байhанаа хөөрэлдөөнүүдэйнгээ үедэ хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлээ.

Суданай Демократическа Республикын Революционно соведэй Түрүүлэгшэ, Премьер-Министр генерал-майор Джафар Мохаммед Нимейри Суданай Демократическа Республикада айлшалха уряал Суданай Демократическа Республикын Революционно соведэй ба правительствын нэрэhөө нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин гэгшэдтэ дамжуулба.

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин эдэ уряалнуудыень баясхалантайгаар зүбшөөн абаа. Айлшалалгын саг болзор хоёр талаhаа хожом хэлсэгдэхэ.

(ТАСС).

ЛЕНИНДЭ БҮХЫ ДЭЛХЭЙ БЭШЭНЭ

100

«В. И. Лениндэ хилын саанаhаа эльгээгдэhэн бэшэгүүд» гэhэн шэнэ номые КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институт хэблэлдэ бэлдээ. «Мысль» гэжэ хэблэлэй газараар тиимэл нэрэтэйгээр гараhан аад, уданшьегүй олдохоёо болишоо бэлэй. Мүнөө шэнээр гарахань. Тэрэ ном дотор 225 документ. тэрэнэй 26-ниинь түрүүшынхёэ хэблэгдэхэсэ байна.

Номой тобшо орошол ба түрүүшынхеэ хэблэгдэхэ зарим документнүүдые уншагшадай анхаралда АПН дурадхана.

Бүхы түбинүүдэй элдэб үндэhэ угсаатанай, элдэб арадуудай, олон янзын шажан мүргэлтэй, партийна элдэб хараа бодолтой хүнүүдэй ухаан сэдьхэлhээ эхи абажа найруулагдаhан документнүүдэй дэбтэр урдатнай табяатай байна. Эдэниие бултыень Ленин гэhэн нэгэл нэрэ нэгэдүүлнэ. Эдэ бэшэгүүд тэрээндэ зорюулагданхай. Зүгөөр эдэнь бүмбэрсэг дэлхэйн арадуудай Ленидэ зорюулhан бэшэг-документнүүдэй бишыхан хубинь лэ болоно.

Дэбтэрэй хуудаhануудые ираад үзэе. Түрүүшын бүлэгынь «Октябриин урда тээ» гэhэн гаршагтай. Тэрэ үеын бэшэгүүд Росси худар ерэдэггүй, харин хаанта засагhаа нюугдажа, тиихэдэ большевигүүдэй партиин вождиин байhан газарта, хилын саана эльгээгдэдэг бэлэй.

Ород-японой дайнай эхилhэн 1904 ондо абтаhан бэшэгээр номой түрүүшын бүлэг нээгдэнэ. Ородой армии хэдэн зуун солдат плендэ абтаhан юм. Теэд тэдээндэ туhалхые, илангаяа литератураар хангаха асуудалда тусгаар анхарал хандуулхые гуйжа Японой социал-демокрадуудта Ленин хандаhан байгаа. Тэрэ гуйлтын хангагдаhан тухай «Хэймин Симбун» гэжэ Токиогой социалис газетэhээ В. Ульяновта ерэhэн бэшэг дотор мэдээсэгдэнэ. Лениндэ, РСДРП-дэ хүндэтэйгөөр хандажа байhаниинь бэшэгhээ эли болоно. «Танда, Россиин бүхы нүхэдтэ hайн юумэ хэбэл ехэтэ баярлаха hэм. Россиин социал-демократиин ойрын сагта амжалта туйлаха байhанда найданаб» гэжэ бэшээ hэн.

...1905 он. Үбэлэй ордоной дэргэдэ хүдэлмэришэдые буудаба. Росси тэрээндэ дураа гутаад, эндэ революци эхилшэбэ. «Шуhата воскресени» бүхы дэлхэйн үнэн сэхэ, түрүү хүнүүдэй дурые гутаагаа hэн. Тэмсэн бодоhон Россие хүтэлэгшэ Ульяновта тэрээн тухайда бэшэбэ. «Үнэнтэ нүхэдөө танихагүй армиин тэнэг ябадал гаргаhые таанадтай хамта зэбүүрхэн шаналжа байнабди» гэжэ, алуулhан хүдэлмэришэдэй бүлэнэртэ туhалхын тула суглуулhан мүнгөө эльгээхэдээ, Францийн социал-демокрадууд бэшэhэн юм.

1912—1913 онуудай документнүүд. Лениндэ тиихэдэ эльгээгдэhэн бэшэгүүд дотор ойртожо байгаа дайнай амисхал тухайлагдана.

II Интернационалай уласхоорондын социалис бюрогой секретарь Камиль Гюисманс онсо конгрессэй Базельдэ зарлагдаhан тухай В. Лениндэ дуулгаа hэн.

РСДРП-гэй «Программын нэгэ экземпляр» эльгээхые гуйжа холын Америкэhээ, политическэ экономиин Бостонско hургуулиhаа хандаhан, тэрэ гуйлтыень Ленин дүүргэhэн байгаа. Мүн баhа Канзас гэжэ американ штадhаа „Appeal to Reason" газетын редакци хэблэн гаргаhан газетэнүүдээ Лениндэ эльгээхэ зуураа, Американ баруун хубида социализмын сурталай дэлгэржэ байhан тухай бэшэhэн юм.

Хюдалдаата дайнай дүлэн соробхилбо. II Интернационалай партинууд ба вождьнууд шовинизмын үзэл худар эсэслэн шалжаад, империалис эсэгэ орон гэдэгээ хамгаалалсаха хараа бодол баримталаа hэн. Большевигүүд лэ үнэхөөрөө интернациональна парти байhан. В. И. Ленин түрүүтэй большевигүүд лэ үнэхөөрөө интернациональна парти байhан. В. И. Ленин түрүүтэй большевигүүдэй парти үзэл сурталаа уласхоорондын пролетариадта дамжуулан ойлгуулхын тула шухала бүхы хэмжээнүүдые абаа бэлэй.

Номой хоёрдохи бүлэг дотор 1917 оной ноябрьhаа 1924 оной январь хүрэтэрхи документнүүд оронхой. Россида социалис революци боложо, хүдэлмэришэд ба таряашадай түрүүшын гүрэн мүндэлэлэй. Тус республикые Ленин толгойлоо. Иимэ гүрэнэй тогтон мандалгые ажалша дэлхэй баяртай, найдабаритайгаар угтаа бэлэй.

Американ хүдэлмэришэд Советэй республикын нэрэ дээрэ пролетарска талархалай хани халуун үгэнүүдые дамжуулдаг байhан. Лениндэ, тэрээгээр дамжуулан — Россиин хүдэлмэришэдтэ 1917 оной декабрь соо тэдэнэр ингэжэ бэшэhэн: «Хуули засаг гартаа абаад, ниитын шэнэ байгуулалта тогтоожо байгаа таанар, ород хүдэлмэришэд, өөhэдынгөө ерээдүйн байдалhаа үлүү ехэ юумэ бүтээнэт: дэлхэй дээрэ урда тээнь хэзээшье үзэгдөөгүй ехэ революционно хүдэлөөе үүсхэн, үргэдхэнэт».

Уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшад хүдэлмэришэдтэй хамта Россиин пролетариадай революцида, тэрэнэй вождь В. И. Лениндэ баяр мэндээ хүргэhэн. 1918 оной августын 29-дэ Клара Цеткин В. И. Лениндэ ингэжэ бэшээ бэлэй: Росси — «большевигүүдэй эрэлхэг зоригто восстаниин ашаар урагшаа дабшажа ябаhан орон, уласхоорондын пролетариадай замыень заажа, дахуулжа ябагша орон болобо». Тиин «хүн түрэлтэндэ ехэ ашатай хэрэгэй хэгдэжэ байгаа» Россиhаа абтаhан мэдээсэлнүүдые тон анхаралтайгаар шагнанаб» гээ hэн. Герман Гортер (Голланди) Лениндэ хандан, ингэжэ тэмдэглэhэн байдаг: «...Ородой революционернүүд, илангаяа Та, нүхэр, мүнхэ алдар солодо хүртэhэн, өөрынгөө жэшээгээр хамагай түрүүн дэлхэйн пролетариадай хэрэгтэ, мүн бүхы хүн түрэлтэндэ тон ехэ туhа хүргэhэн байнат». Россида гурбан жэл байhан, Чехословакиин хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай гэшүүн Ф. Павловский хүндэмүүшээр хандаhанайнь түлөө Лениндэ, ородой бүхы пролетариадта баясхалан хүргэхэ зуураа, «Пролетар ёhоор hаналаа нэгэдэлгын энэ hаруул hайхан жэшээе хэзээшье мартахагүйбди. Чехидэ манние хүлеэжэ байгаа, манай хүшэр тэмсэлдэ тэрэ жэшээтнай туhа тулгуури, этигэл найдабари болохол, тиин тэрээндэ түшэглэн, тэмсэлээ илалта түгэлдэрөөр дүүргэхэ бээзбди гээд найданаб». Англиин хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түлөөлэгшэ Бен Тернер гэгшэ 1920 оной майда Лениндэ эльгээhэн бэшэг соогоо ингэжэ бэшээ hэн: «Хүдэлмэришэдэй республика эмхидхэн байгуулха гэhэн Танай зоримгой, эрдэм ухаанай үндэhэ баримтатай оролдолго бүгэдэндэ гайхамшаг жэшээ болоно. Тэрээгээрээ амжалта туйлаха гээд этигэжэ байнаб».

...1918 ондо тэрэнэй аминда хоро хүргэхые hэдэгшэдые шоо үзэhэн, шобто хараhан бэшэгүүд Лениндэ ерэдэг байгаа, үбдэхэдэнь — hанаагаа зобоhон, эдэгэhэнэй hүүлээр гүрэноо, партияа дахин хүтэлжэ ороходонь — баярлаhан бэшэгүүд абтадаг байба.

Жэшээнь, Финляндиин коммунистнуудай учредительнэ съезд 1918 оной августда Ленинэй шархатаhан тухай мэдэхэдээ, иимэ бэшэг эльгээhэн юм:

«Хүндэтэ нүхэр!

Уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй вождь. Россиин Совет Социалис Республикын эрхим тэмсэлшэ **Танние** буржуазиин тухирдаhан алууршад харатайгаар буудажа шархатуулаа гэжэ дуулахадаа гүн ехээр гашуудан, уур зэбүүрхэлнай хүрэбэ». 1918 оной сентябриин 5-да «Спартак» гэжэ бүлэг «үнэн зүрхэнэй талархалаа» дамжуулан, түргэн эдэгэхыень хүсэhэн байна. В. И. Ленин эдэгээ гэhэн мэдээсэл абахадаа, «интернациональна коммунизмын ашаа туhада дахинаа хүдэлмэрилжэ эхилhэндэнь баярлажа байhанаа» Голландиин коммунистнууд элирхэйлэн мэдүүлээ hэн.

В. И. Ленин хүндөөр үбшэлhэнэй hүүлээр эдэгээ гэжэ дуулаад байхадаа, Танай эдэгэhэн ушар пролетариадые улам зоригжуулха гэжэ 1922 ондо Англиин коммунистнууд бэшэhэн юм.

Номой гурбадахи бүлэгэй материалнууд 1920 оной зун Москвада, Петроградта Коммунис Интернационалай II конгрессэй боложо байха үеэр бэшэгдэhэн байна. В. И. Ленин тухай hанамжануудаа бэшэхэ гэhэн шиидхэбэри конгрессэй делегадууд нэгэ заседани дээрээ гаргаhан байгаа. «Конгрессэй делегадууд нүхэр Ленин тухай» гэhэн тусхай альбом зохёогдоhон юм.

«Ленин тон простой, тон энэрхы байхын хажуугаар тон холын хараатай, хэлбэришэгүй зоригтой хүн. Ленин — түүхын локомотив мүн» гэжэ американец Д. Рид альбомдо бэшээ hэн. Марксын хэрэгые гайхамшаг мэргэнээр үргэлжэлүүлэгшэ гэжэ Лениние делегадууд тоолодог байhан. «Зүб даа, Марксын агуу сургаал бодол Лениндэ дахинаа нэбтэрэн мүндэлбэ» гээд Британиин социалис партиин делегат Том Квелч бэшэhэн байдаг.

Ленинэй hургаалай хүсые, хүн түрэлтэнэй хуби заяанда тэрэнэй асари ехэ аша туhатай байhые конгрессэй делегадууд тэмдэглэлнүүд дотороо элирхэйлэн харуулhан юм. «Ууралай машинын анха ухаалан зохёогдоходонь, промышленностьда болоhонhоо hураггүй хүсэтэй хубисхалые политическэ ажабайдалда Ленин үүсхээ. Дэлхэйн пролетариадай революцида тэрэнэй хабаадаhанай ашаар түүхын ябаса табан жэлээр түргэдхэгдөө» гэжэ француз Ж. Садуль бэшээ hэн.

1924 оной январиин 21-дэ Ленин наhа бараа бэлэй. Арад зоной асари ехэ уйдхар шаналалай зарим хубинь болоhон документнүүд «Дэлхэйн арадуудай агууехэ шаналал» гэhэн номой тусхай бүлэг дотор оронхой.

РКП(б)-гэй Централна Комитедтэ, Совнаркомдо, Н. К. Крупскаягай нэрэ дээрэ ороhон бэшэгүүд дотор (марксизм-ленинизмын институдай түбэй партийна гансахан архивта 40-өөд оронhоо ороhон бэшэгүүд хадагалагдажа байдаг) революци хүгжөөхын, шэнэ байдал зохёон байгуулхын тула В. И. Ленинэй эрхилhэн ябуулгын, тэрэнэй ажабайдалай үрэ дүн согсологдоо, дэлхэйн хуби заяанда үзүүлhэн нүлөөнэйнь мүнхэ хүсэн дахин дахин элирхэйлэн харуулагдаа гэхэдэ болохо. Ленин багшынгаа зааhан замаар дабшажа, социализмын илалта туйлаха гэhэн тангариг тэдэ бэшэгүүд дотор угтэнхэй. 1924 оной январиин 22-то Германиин Компартиин ЦК РКП(б)-гэй ЦК-да ингэжэ бэшээ hэн: «Владимир Ильичэй нүгшэhэн бэеын үмэнэ гүн ехээр гашуудан байжа, тугуудаа тонгойлгонобди... Ленинэй нүлөөн хэзээдэ мүнхэ, заяаhан хэрэгынь Совет Росси дотор батажан манданхай гэжэ, бүхы дэлхэйн түг түмэн хүнүүд тэрэнэй зааhан замаар дабшана гэжэ мэдэхэ байhандаа энэ хэсүү сагта hанаагаа заhанабди».

Баруун, зүүн зүгэй зохёолшод ба политигуудай Ленин тухай бэшэhэн, хэлэhэн үгэнүүд ба дурдалганууд номой табадахи бүлэгтэ толилогдонхой.

Номой hүүлшынь бүлэг «Ленинэй Кремльдэхи байраhаа» гэhэн нэрэтэй. Кремльдэ Ленинэй ажаллаhан, байрлаhан таhалгануудые харагшадай бэшэгүүд тэндэ бии.

...Ленин тухай документнүүдэй ном дүүрэбэ. Нэгэ делегациин тэмдэглэлээр тус номой удхые тобшолон гаргажа болохо гээд hанагдана гэбэл: «Ленин гэлсүүлhэн иимэ ехэ хүн бүхы хүн түрэлтэндэ хабаатай».

Василий АНИКЕЕВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

ЯН ТЫШКЫН[1] hҮҮЛЭЙ БЭШЭГhЭЭ

Февралиин 4 (1919 он).

Нүхэр Ильичтэ

Хүндэтэ нүхэр! Танда, үнинэй бүхы ханинар ба нүхэдтэ имаршалга хүргэнэб! Бидэнэр бүгэдэндэ амар мэндэ хүргэhэнэйтнай түлөө баясхаланаа мэдүүлнэбди. К[2] ба Р[3] амаршалгыетнай абажа шадаагүй... ЭД-эй[4] бусажа ерэхэhээ хоёр үдэр урид тэдэнэр манай хамтын хэрэгтэ hүүлшынгээ туhа хүргэhэн байна. Алуурщадынь, мүн тэрэ муухай үйлэ үүдхэhэн, алаха гэжэ захиран хүнүүдынь олдоо, гэбэшье хэhээлтэ имсангүй, Эберт Шейдеманэй үмэгэлэлгэ доро зоргоороо ябанад. Р-гэгшын бэе үшөө «олдоогүй». Энэ сохилтодонь харюу болгон, хүсэеэ арба дахин шангадхахабди. Берлинэйнай газетэ үсэгэлдэрэй дахинаа гаража эхилбэ. Провинцидахи эмхидхэлэй аппарат оройдоошье хохидоогүй, централна аппарат хүдэлжэ эхилээ, неделиин үнгэрхэдэ, бүри үргэн дэлисэтэйгээр хүдэлжэ эхилхэ.

Танай ТЫШКА.

КЛАРА ЦЕТКИНЭЙ БЭШЭГhЭЭ

Москва, 1920 оной ноябриин 5.
«Архивта»
«Цеткинhээ»[6]

Хүндэтэ нүхэр Ленин!

Үнэтэ сагаа үсэгэлдэр намтай үнгэргэжэ байхадатнай, зарим юумэ хэлэхэеэ мартажархиhан байгааб. Нэгэдэхеэр, Тантай уулзаад тарална нэн түрүүндэ намайе ехээр гажарагаа. Энэмни революционно Россиин урагтархигай, ухаан сэдьхэлтэй хахисаhан удхатай ушар байба. Ямаршье гайхамшаг хүнүүд байгаал юм бээзэ, тиигэбэшье Та революционно Россиин алдар солонь болонот. Хоёрдохёор, баса зэргэ үбдээд гээб. Өөрынгөө тэмдэглэлнүүдээр[7] Танние тамалhанайм түлөө хүлисэл гуйhанай тэмдэг болгон эдэ үгэнүүдые бэшэбэб.

Ажалаа бэрхээр бүтээдэг, немец хэлэ мэдэхэ Гуральский ба тэрэнэй hамган мэтэ—тиимэ (үшөө) 3—4 эршэмтэй, hайн агитаторнууд манда хэрэгтэй болоод байна.

Арадай гэгээрэл тухай асуудалаар гараhан декредүүдые, хэблэгдэhэн статьянууд гэхэ мэтые намда эльгээжэ байхыень нүхэр Лениние[8] ехэтэ гуйха байнаб. Манай ажалай энэ тала бидэндэ тон шухала юм. Иимэ ехэ хүсэнэй ашаар интеллигенциин зэргэнүүдтэ харгы гаргажа болохо бшуу...

Танай илдам зулгы хани нүхэртэ, дүү басаганда үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэб. Гарыетнай адханаб. Ехын схээр хүндэлэгшэ.

Клара ЦЕТКИН.

(Бусад документнүүдынь хожом гараха.

(АПН).

[1]. *Ян Тышка (Лео Иогихес) (1867—1919)—Польшын ба немец хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша 1919 оной мартда арестовалагдаад, Берлинэй түрмэдэ алуулhан.*

[2]. *Карл Либкнехт.*

[3]. *Роза Люксембург.*

[4]. *Эдуард Фукс «Спартагай союзай» Централна Соведэй гэшүүн. Германидахи байдал тухай В. И. Лениндэ дуулгахаяа курьер боложо Москва эльгээгдэhэн байгаа. 1918 оной декабрьда, 25-hаа хойшо тэрэ Фукс Владимир Ильичтэй хөөрэлдэжэ, Р. Люксембургын бэшэг дамжуулаа hэн.*

[5]) *„Die Rote Fahne" «Улаан Түг») гэжэ газетэ (Германиин Компартиин түбэй орган) тухай хэлэгдэнэ. Энээние К. Либкнехт, Р. Люксембург 1918 оной ноябриин 9-дэ байгуулаа hэн.*

[6]. *В. И. Ленинэй хэлhэн тэмдэглэлнүүд.*

[7]. *Мүр бүхэн дээгүүрнь В. И. Ленин немецээр тайлбарилан бэшэжэ, К. Цеткинэй бэшэгые сум буулган, дахинаа бэшэhэн байна.*

[8]. *Н. К. Крупская тухай хэлэгдэнэ.*

1907 ба 1910 онуудта В. И. Ленин Швецидэ байхадаа Стокгольмдохи Королевскэ библиотекэдэ нэгэтэ бэшэ ородог байhан юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Королевскэ библиотекэ соо В. И. Ленинэй хүдэлмэрилдэг стол.
ТАСС-ай фотохроника.

УЛЬЯНОВСК. Волгын эрье дээрэхи энэ барилга — вождиин түрэhэн нютагта бодхоогдожо байhан Ленинскэ Мемориальна центр мүнөө холоhоо харагдадаг болоо. Барилгашад байшан бодхоолгые мүнөө жэлдэ түгэсхэхые эрмэлзэнэ. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** Мемориальна центр урда талын юрэнхы түхэл.
ТАСС-ай фотохроника.

Фронт эльгээгдэхын тулада Свердловэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ суглараhан сэрэг[...] В. И. Ленин үгэ хэлэжэ байна. Москва, 1920 оной майн 5.
ТАСС-ай фото[...]

ПРОФСОЮЗАЙ ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ТООСООНУУДhАА

ЗАГАРАЙ. Аймагай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай конференци эндэ боложо үнгэрбэ. Тэрээн дээрэ профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ нүхэр З. С. Нинчук элидхэл хэхэдээ, hүүлшын хоёр жэлэй туршада аймаг дотор элүүрые хамгаалха талаар нилээдгүй хүдэлмэри ябуулагдаhаниие тэмдэглээ. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд хүн зониие элдэб үбшэнhөө hэргылхын тулада ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэдэг болоhон. Олонхи больницануудта үбшэлhэн хүнүүд hайнаар аргалагдана. Коммунис ажалай ударнигай түлөө 126 хүн мүрысэжэ, тэдэнэй 75-ниинь хүндэтэ нэрэ солотой болонхой.

Гэхэтэй хамта профсоюзай райкомой хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии байhаар гэжэ конференциин делегадууд тэмдэглэhэн байна. Онохойн больницын профсоюзай эхин организациин түрүүлэгшэ нүхэр Л. Платонова үгэ абахадаа, профсоюзай райком эхин организацинуудтаа багаар туhална, профсоюзай комитедүүдтэ шэнэ хүнүүдэй hунгагдахада, хүдэлмэреэ яажа эмхидхэхэ тухайнь заажа үгэнэгүй гэжэ мэдүүлбэ. Хандагатайн больницын профсоюзай комитедэй гэшүүн нүхэр Г. Э. Лумпова баhал тиимэ дутагдалнууд тухай хөөрөө. Энэ больницада тоосото hунгалтын суглаанай боложо байхада, профсоюзай райкомой түлөөлэгшэ байлсаагүй бшуу. Конференцидэ хамта арбан хүн үгэ хэлэжэ, профсоюзай райкомой хүдэлмэриин дутуу дундануудые тэмдэглээд, hанамжа дурадхалнуудые оруулаа. Хүдөөгэй малшад, тарияашадые медицинскэ туhаламжаар хангаха хэрэгые саашадань hайжаруулха, социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, В. И. Ленинэй алдарта ойе угтаха тухай хэлсэгдээ.

Тус конференцидэ райкомой профсоюзай шэнэ состав бүридхэгдэжэ, түрүүлэгшээр Е. Я. Школьникова hунгагдаа.

* * *

ХОРИ. Аймагай арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай конференци боложо, hуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха тухай асуудалда онсо анхарал хандуулагдаа. Залуу үетэниие юрэнхы дунда эрдэмтэй болгохын тулада аймагай олонхи hургуулинуудта ехэ хүдэлмэри ябуулагдана гэжэ энэ конференци дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Илангаяа Хориин, Дээдэ-Тайлсын, Хандагайн дунда hургуулинууд хүдэлмэреэ hайнаар эмхидхэнэ. Эдэ hургуулинуудай профсоюзай организацинуудта hуралсал-хүмүүжүүлгын асуудалнууд ходолоо зүбшэгдэжэ байдаг болонхой. Хориин дунда hургуулиин местком заседани дээрэ олон асуудалнуудые хаража, hургуулиин кабинедүүдые гоё hайханаар шэмэглэхын тулада конкурс соносхоhон, түрүү багшанарай дүй дүршэл харуулдаг тусгаар журнал бии болгоhон байна. Местком болон багшанар В. И. Ленинэй алдарта ойн угтамжада зорюулhан түсэб табижа, hайнаар бэелүүлнэ.

Аймагай олонхи багшанар пропагандистнуудаар томилогдонхой. Колхоз, совхозуудай фермэ, бригадануудаар ябажа лекци уншана, хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Гэбэшье конференци дээрэ үгэ хэлэhэн делегадууд профсоюзай райкомой, мүн зарим месткомуудай хүдэлмэриин дутуу дундануудые шүүмжэлээ. Делегат нүхэр Н. С. Носырева Удинск тосхоной үхибүүдэй саадай муугаар хүдэлдэгые зааба. Хориин дунда hургуулиин директор нүхэр Н. Н. Афанасьев Хүлэй эхин hургуулида hуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hулаар эмхидхэгдэнэ гэжэ хэлээ. Конференци дээрэ хүнүүд үгэ хэлэхэдээ, профсоюзай эхин организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ, hургуулинуудай месткомуудай [...] үхибүүдэй hуралсалда hайнаар нүлөөлхын тулада шухала асуудалнуудые зүбшэжэ [...] дурадхаба.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО[...]

КАДРНУУДАЙ ХҮМҮҮЖЭЛГЭ [...]

КПСС-эй Ахын райкомой бюрогой ээлжээтэ заседани дээрэ аймагай колхозуудта дунда шатын хүтэлбэрилхы тушаалнуудта кадрнуудые шэлэн табиха, тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгэй ямар байдалтай байhан тухай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй бүлэгэй хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэhэн байна. Энэ асуудалаар аймагай хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй бүлэгые ударидагша нүхэр Мандагаев И. Х. элидхэл хээ.

Элидхэл соо хэлэгдэhэнэй ёhоор, энэ хүдэлмэридэ дутуу дундануд олон байба. Колхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые hургаха зорилгоор мүртэй хүдэлмэри ябуулагданагүй. Бригадирнууд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй олонхинь эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлхын тула анхаралаа табинагүй, хаанашье hуранагүй. Үшар тиимэhээ зариманиинь даа hан үялгадаа муугаар хандана. ажал хэрэгтэйнгээ байдал тушаа дүүрэн харюусалгагүй байhаар. Илангаяа хүдөө ажахын мэрг[...] рюусалгата үүргэ угаа [...] лагданхай гэжэ бюро [...]

Дунда шатын [...] кадрнууд ба хүдөө аж[...] жэлтэдэй мэдэрэл дээ[...] үргэлжын hуралсаа [...] нэгүй. Партийно-аж[...] тэдэй hургуулиин хүд[...] тагдалнууд олон бии. [...] рүү дүй дүршэлые [...] нэбтэрүүлхэ хүдэлмэр[...] hулаар эрхилэгдэнэ.

Хүдөө ажахын мэр[...] ондоо хүдэлмэридэ таб[...] аймаг дотор үзэгдэнэ. [...] мэдэжэ байгаашье hаа, [...] хоорондын Түнхэнэй [...] хын управлени ямар[...] абанагүй гэжэ бюро[...] соо заагдаа. Харин [...] ажахын мэргэжэлтэд[...] шаалнуудые юрын лэ, [...] гуули дүүргээгүй хүн[...] байдаг юм гэжэ тэмд[...]

В. ГАЛ[...]

ЭРХИМҮҮДТЭ—ША[...]

Республикын Министрнүүдэй Совет, Профессиональна союзуудай областной совет байгша оной гурбадахи кварталда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргажа, түрүү hуури эзэлhэн Загарайн аймагай арад зоной эрилтэ хангадаг комбинадай (директорынь А. Т. Джус) коллективтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулба.

Хоёрдохи hуури эзэлhэн Улаан-Үдын коммунальна ажахын трамвайн управлениин коллективтэ хоёрдохи мүнгэн ша[...]даа. Республикын [...] эрилтэ хангадаг ми[...] гелеательегэй, Улаан-[...] мунальна ажахын го[...] коллективүүд гурбад[...] шанда хүртэhэн бай[...]

Тэрэшэлэн «Ре[...] комбинадай, «Инд[...] оёдолшодой нэгэдэлэй [...] Нуурай шахтоуправле[...] Үдын оёдолой фабри[...] тивүүд үнгэрhэн квар[...] наар хүдэлөө гэжэ тус [...] тор хэлэгдэнэ.

Коммунист тухай хөөрөөн[...]

ҮНЭН СЭДЬХЭЛЫНЬ И[...]

Газаа хүйтэржэ, hалхи шуурган болохоёо забдана. Федор Семенович Пивняк үглөөгүүр эртэ нойрhоо hэрижэ, сайгаа ууhанайнгаа удаа газаашаа гараба. Заводойнгоо харшада ороод, котельнын хажууда зогсоходонь:

— Федор Семенович, ягаа эртэлээт,—гэжэ кочегар хандаба.

— Галаа залираагты, — гээд урдаhаань Федор Семенович дуугарба.

Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяханай комбинадай консервэ болон мяханай заводуудта хэдэн үдэр уралай хүсэн багадажа, котельнэ цехэй ажалшалта гомдол ороhон байгаа. Тиигээд нэгэтэ цехэй начальник өөрынгөө ажалшан нүхэр Пивнягые дуудажа асараад:

— Үглөөдэр, амаралтын үдэртэ гурбадахи котелые заhаха хэрэг гараа,—гэжэ хэлээ hэн.

Шухала ушар тохёолдоо гэжэ Федор Семенович ойлгожошье байгаа. Заводууд соогуур халуун уралай угы болошоо hаа, ажал hаатадаг ха юм. Теэд котельнэ соо үе үе болоод лэ пеэшэнүүдынь эбдэрхэ, саг зуураар заhаха хэрэг гараха. Хэдэн жэлэй саада тээ мал үйлэлгын түгэс эхилээд байхада, нэгэ котёлынь hандархала байhан юм. Тэрэнь Федор Семеновичой эргаар усадхагдаа бэлэй. Хэдэн үдэр халуун хирпиисэ гартаа барижа, үнэhэн тоборог соо хүдэлөө. Заhабарилгань саг соогоо дүүргэгдэжэ, үйлэдбэридэ ехэ hаалта ушаруулагдаагүй hэн.

Харин мүнөө цехэй начальник котёлнуудые муугаар ажаллана гэжэ мэдэмсэрээ нүхэр Пивнягта дахин хандаhан байба. Федор Семенович даабари абаад, гэртээ харина. Тэрэ hүни нойрсобогүй.

— Федя, юундэ hанаагаа зобоноо?—гээд hамганайнгаа асуухада:

— Ажалайнгаа хойноhоо зобожо байнаб. Котельнэ соомнай заhабарилгадаха юумэ гараа. Амаралтын үдэр ошоод, бараг эртэ дүүргэхэ бэзаб,—гээд харюусана.

Харин заhабарииень харахадань, цехэй начальниг[...] дэ орходоо бүришье ех[...] дэхээр байгаа hэн. Хар[...] хо хирпиисэ, элhэ, ша[...] дэнь нилээд саг үнгэр[...] шье татаха сүлөөгү[...] ажаллаа. Тиигэhээр [...] үдэшэ орой болобо. Ф[...] нович юрын ажалша[...] гадна, коммунист зэр[...] харюусалгадаа үнэн [...] хандалаг. Өөрынгөө ж[...] лэ харуулжа байh[...] хаана байханьhэм. Эн[...] hээ коммунист Пивн[...] соогоо хүндэтэй, пар[...] зайндаа найдамтай.

Тэрэнэй үшөө [...] адаглахада, энэ комм[...] хүдэлсэтэй, юумэ [...] гэн юм. Зарим хүн[...] гоор үнгэрнэ гэй[...] хэжэ үрдингү[...] коммунист Пивня[...] даалгабари үгөө [...] бүтээгээд лэ байдаг [...] Тэрэнэй үбсүүн дээр[...] байhан «Социалис[...] отличник» гэhэн зна[...] энэ хүнэй ямараар [...] тухайлхаар даа.

Комбинадтаа олон[...] hэнэйнгөө түлөө Феде[...] республикынгаа Верх[...] Президиумэй Хүндэл[...] таар шагнагдаа hэн[...] үндэр наhатай болоо. [...] таа хүдэлдэг нүхэдынь [...] меновичые: «пенсида [...] янат» гээд hурахада[...]

— Намда ажал[...] юумэн үгы. Пенси а[...] лоо hаа, хүдэлмэре[...] —гэжэ дуугэ гутанга[...] hэн.

Дала наhанай орьё[...] хэжэ, буурал сагаан [...] лоhон комбинадай вете[...] бүри котельнэ цех ру[...] хаяа ошожо ябадаг. [...] hаань коллективтээ ту[...] өөрынгөө баяр сэдьхэл[...] хэ дураниинь хүрэнэ [...] мунист хүнэй үнэн сэдь[...] байдаг ха ю[...]

Г. ХАР[...]

...ДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

...ПУТАТ ...ХЭНЭЙ ...ИДХЭХЭ, ...ЮУСАХА ...ЭРЭГ

Һунгагшадай дурадхал һанамжануудые дүүргэлтэ болгохын тула хараалагдаһан хэмжээнүүдэй түсэб Улаан-Үдэ городой Соведэй хоёрдохи сесси дээрэ баталагдаһан юм. Олон коллективэй хүсэл оролдолгоор бэелүүлэгдэхэ захяа, һанамжанууд тухай хэблэлээр, радиогоор тунхаглаа һэмди. Городой ажалшадай 90 янзын захяа дүүргэхын тула манай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет, саг үргэлжын комиссинууд, бүхы депутадууд, предприяти, эмхи зургаануудай коллективүүд эдэбхитэй тэмсэл ябуулна.

Багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа ниислэлэй ажалшадай амжалтатайгаар дүүргэлтэ хангахыень һунгагшад нэн түрүүндэ депутадуудтаа найдана. Тиин ойн һайндэр болотор 45 миллион түхэригэй промышленна продукци гаргаха гэһэн гол социалис уялгаяа городой хүдэлмэришэд урагшатай һайнаар бэелүүлжэ байнхай.

Түрэл городоо бүри болбосон болгохо, хүн зоной эрилтые худалдаа наймаанай, ажаһуудалай талаарнь бүри һайнаар хангаха, шэнэ барилга үргэнөөр эрхилхэ тухай олон захяа ороһон. Тэдэнэй зариманиинь бэелүүлэгдээ. Зургаан наймаалагшын нэгэ доро хүдэлдэг магазин Батарейкэдэ ашаглалгада ороо. № 16, 21-дэхи һургуулинуудай байшан үргэдхэгдөө, һэльбэн заһагдаа. Городой зарим үйлсэдэ асфальт дэбдихэ, модо, сэсэгүүдые һуулгаха гүйлтанууд хүсэлдүүлэгдөө.

Гэхэтэй хамта һурагшадай олохон захяа, һанамжануудай дүүргэлтэ хойшо татагдана гэһэн тобшолол хээд, сентябрьда горгүйсэдкомойнгоо заседани дээрэ зүбшэжэ, нэмэлтэ хэмжээнүүдые хараалаа һэмди.

Байрын гэрнүүдые түргөөр бариха, городой үйлсэ, харгынуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэмжээ ябуулганууд үшөөл һулаар бэелүүлэгдэнэ гэжэ тэмдэглээд, городой коммунально-ажахын управлениин горжилуправлениин начальнигууд нүхэд Жданов ба Власовта, Советскэ, Октябрьска, Железнодорожно районуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр нүхэд Минеев, Антакшинова болон Самбаров гэгшэдтэ һануулга хээл, тэдэ дутагдалнуудые дары усадхаха эрилтэ табиһан тогтоол гаргаабди.

«Бурремстройтрест» гэжэ трестын управленинүүд шэнэ барилгануудые графигһаань ехээр хожомдуулна. Гэр байра заһабарилха, харгы һэльбэн заһаха даабаря олохон эмхи зургаануул дүүргэнэгүй. Тэдэнэй дундаһаа телеграф болон телефоной станциин, шэлэй заводой, Буряадай барилгын управлениин хүтэлбэрилэгшэд һунгагшадай захяа бэелүүлхэ хэрэгтэ анхарал багатайгаар хандана гэжэ тэмдэглэлтэй. «Һунгагшадай дурадхалаар хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлтын хойноһоо хиналтаяа шангадхахыень барилгын-коммунальна ажахын талаар горсоведэй саг үргэлжын комиссие гүйха гэжэ гүйсэдком һанамжалаа. Юуб гэхэдэ, һунгагшадай найдабари харюулха, захяа дүүргэхэ гээшэ бүхы комиссинуудай, депутат бүхэнэй нангин хэрэг байһаниинь элитэ.

Барилгын комиссиин урда мүн лэ бага бэшэ зорилго табигдана. Ниислэлэй ажалшадта байгша он дотор 100 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай шэнэ байранууд үгтэхөөр хараалагдаһан байгаа. Гэхэ зуура, олон барилга тогтоогдоһон болзорһоо хожомдожо дүүргэгдэнэ. Жэшээнь, 960 шабинарай һураха шэнэ һургуули, Октябрьска райондохи үхибүүдэй комбинат һаяар ашаглалгада үгтэхэ ёһотой аад, олон юумэниинь дутуу. Барилгын материалаар түгэс хангагданхай, барилгашадай ажалай эмхидхэл болон шанарые эрид һайжаруулбал, хүдэлмэриень түргэдхэхэ арга бии. Нэгэдэхи СМУ-гай начальник нүхэр Э. О. Алексеев, горсоведэй депутадай хүндэтэ уялга бэелүүлэн, һунгагшадай захяа, дурадхал дүүргэхын тула шухала хэмжээ абаха зэргэтэй.

Барилгаяа саг, график соонь дүүргэхэ гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Барилгын ябаса ба шанарые хододоо нарин хиналта доро байлгахын тула ехэ барилганууд дээрэ депутадуудай постнуудые байгууланхайбди. Барилгын комисси тэдэ постнуудта түшэглэн, эмхидхэлэй, хиналта, шалгалтын ехэ хүдэлмэри ябуулха аргатай. Культурын институдай барилгын ехээр унжагайрһан ушар комиссиин заседани дээрэ хоёр дахин хэлсэгдээ. Октябриин 8-да СМУ-гай начальник нүхэр Алексеев тоосоходоо, саг үргэлжын комиссиин зүгһөө горитой туһаламжа абаһан байха. Ерэхэ жэлдэ шэнэ барилгануудые дүүргэхын тула шухала мүнгэн бүрин табигдаха болонхой. Барилгын шанар тухай асуудалаар горсоведэй гүйсэдкомой капитальна барилгын таһагай начальник нүхэр Покровскиин тоосоон комиссиин заседани дээрэ хэлсэгдэхээр бэлдэгдэжэ байна.

Трамвайн шэнэ аса харгын барилга түргэдхэхэ асуудал комисси дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, энэ хэрэгтэ студентнүүдые хабаадуулха (воскреснигүүдые эмхидхэхэ) гэһэн шиидхэбэри гараа һэн. Хүдэлмэришэнэй хүсэ нэмэжэ элсүүлэн, барилгануудые түргэдхэжэ, ойрын сагта трамвайн аса харгы ашаглалгада оруулагдаха. Тиихэдэ Октябрьска районой ажалшад хүдэлмэридөө ошохо, ерэхэдээ һаатахаяа болихо юм.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэрэг һайжаруулха эрилтэ һунгагшадай захиануудай соо горитой һуури эзэлнэ. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинат, мастерскойнууд хүдэлмэреэ хүсэд шэнэдхэн һайжаруулаа гэхын аргагүй. Ажалшадай эрилтэ дутамагаар хангадаг тухай гомдол, мэдүүлгэнүүд горсоведэй гүйсэдкомдо ороһоор. Тиимэһээ энэ асуудалые Соведэйнгээ сесси дээрэ табижа, дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсээбди. Гүйсэдхэхэ комитет, промышленностиин, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха саг үргэлжын комисси сессиин тогтоолой дүүргэлтые наринаар шалгажа байнхай.

Һунгагшадайнгаа захяа бэелүүлхын тула үүсхэл гаргажа, эршэмтэйгээр тэмсэхэ гээшэ депутат бүхэнэй хүндэтэ уялга. Депутадтаа улад зоной найдаһан шухалын шухала даабари ха юм. Һунгуулиин округой ажалшадай захяа, дурадхалнуудай хэр дүүргэгдэхэ байһые депутадууд нэн түрүүндэ һонирхохо, зохихо хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Мүн һунгагшадай захиануудые харьяата предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй хэнэйнь ямар зэргээр дүүргэдэг байһые хинан шалгаха, ёһо тэдысэ, ханалгагүйгөөр хандаһан ябадалай гарабал, хэмжээ абаха, гүйсэдкомой заседани, Соведэй сесси дээрэ табиха хүрэтэр эрилтэ хэхэ эрхэтэй.

Арад зоной эдэбхи үүсхэл эмхидхэн, һунгагшадайнгаа захяа дүүргэхые оролдохо гээшэ депутат бүхэнэй нангин уялга. Арадай һунгамалнууд, бидэнэр, һунгагшадай найдабарииие харюулан, ниислэлэй экономико болон соёлые улам хүгжөөхын, ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэ дүүрэн хангахын тула хүсөө элсүүлхэ ёһотой.

А. СЫРЕНОВ,
Улаан-Үдэ хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

...БОРО-ГОЛОЙ ХОНИШОН

...сэнхир хадын саа... ...ран гараад, алтан ...ануудаа үргэн та... ...лжээтэ шэнэ үдэ... ...лэн, үй түмэн шу... ...һаа намаа хүрэ... ...сэг хүрэтэр арба... ...жэ, элдэб янзын ...уудаараа хүнэй ...н, таһалгаряагүйгөөр

...хаража ябаһан ...жаб Хэнзэлэевич ...гансадаа һайн, ...ондоо һайн»,—гэ... ...ралтайгаар хони...

...туршада Лamажаб ...хони харууһалжа ...али шэнжэлжэ ябагү, үдэшын нара ...үдэр болохоб гэжэ ...һон.

...ай сагта хонидоо ...адуулжа, һайса ...ралтайгөөр Лама... ...ич Боро-Голой та... ...хонидоо гарганхай. ...хонид урагшаа тэ... ...түргэнөөр һолоомо

...Хэнзэлэевич олон үхибүүтэй бүлэдэ түрэжэ, долоо наһатайһаа эхилжэ хара хүдэлмэри хэжэ, альганайнгаа арһа холгооһон юм. Үтэлһэн эсэгэтэеэ хамта балшар багахан наһанһаа хонидые маналасагша һэн. Үлэч хооһон хүбүүн үетэн нүхэдэйнгөө бургааһан «хүлэгөө» унаад, урилдажа наадахада, абынгаа хони адуулжа ябахадаа, тэдэндэ атаархадаг байгаа...

Тиигээд «гарайнгаа ганзагада хүрэхэдэ», омог зантай хүбүүн нютаг соогоо «түргэн гартай, хурдан хүлтэй» гэжэ алдаршаа бэлэй.

Эдир наһанайнгаа түлэгтэ эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллаа.

«Тиихэдэ арбаад шиилагар улаан хүбүүд модо отолжо байхадаа, үдэртөө мүрысөө хэдэг һэн ха. Ламажаб нэгэ үдэр соо зуу гаран модо унагаажа, мүрысөөндэ түрүүлэн, нүхэдөө гайхуулдаг һэн. Тэрэнэй дуун бүхэли үдэр таһалгаряагүйгөөр ханхинажа, сэн-бун болошоһон модод хойно хойноһоо нижаганаса газар тэбэрин унадаг бэлэй»,—гэжэ мүнөөшье үетэн нүхэдынь хөөрэлдэдэг.

Мүн зунай сагта үбһэндэ ябахадаа, үүр хираанаар үбһэндэ гаража, үдэ болотор гектар газарай ногоо сабшажа унагаагаад, үдэшэ болотор табан сажан утатай һүри бодходог байгаа.

Хэһэн ажалынь хургаараа даран тоолжо барахагүйш, магтажа дууһахагүйш...

Хонин ажалда хүдэлөөд, хаба шадалаа туршаха гэжэ шиидээл. колхозой правленидэ ошожо, отара даалгажа үгэхыень гүйгаа бэлэй.

Тэрэ сагһаа хойшо хонишон алдартай болоо. Түрүүшын хоёр-гурбан жэлэй туршада һубай хонидые даажа абаад, нэгэшье толгой гарзалуулангүй, яһала һайнаар хүдэлхэдэнь, үүлтэртэ эхэ хонидой отара үгөө һэн. Һара, жэлэй ошохо тума дүй дүршэлынь, арга боломжонь улам элбэгжэжэ захалаа. Жэшээлэн хэлэхэдэ, нёдондо 100 эхэ хонин бүриһөө 109 хурьга абажа, республикынгаа хонишодой дунда зургаадахи һуури эзэлээ. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 4 килограмм «сагаан алта» хайшалжа абаад, абаһан уялгаяа 120 процент дүүргээ.

Ламажаб Хэнзэлэевич өөрынгөө дүй дүршэлдэ найдажа ябадаггүй, харин элдэб журнал, номуудаар һонирходог. Жэшээнь, жэл бүри «Овцеводство» гэжэ журнал захижа, хэрэгтэй хэрэгтэй статьянуудые уншажа байдаг. Өөрөө нэгэдэхи зэргын хонишон гэһэн алдартай юм.

Мүнөө жэл үбһэ хулһанай, талха тарянай дутамагшье һаань, һайнаар үбэлжэхэ гэжэ бүхы аргаараа хото хорёогоо дулаалаа. Ойн соорхой сооһоо үбһэшье, тарянай захашье, хулһа, хагдашье сабшажа абаа. 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга түлжүүлхэб гэһэн социалис уялга абаад, хүршэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эрхим хонишон Ольга Сангадиевае мүрысөөндэ уриһан байна.

Үдэшэ оройхон болобо. Хонидоо тууһан Ламажаб Хэнзэлэевич гэртээ бусаба. Гэртэнь ороод хараа һаатнай, ВДНХ-да ошоод абхуулһан фотонууд, хэдэн олон грамотанууд, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн тухай үнэмшэлгэ байха, гэрэйнь хойморто дамжуулгын Улаан туг обёорхот. Үшөө ехэ амжалта туйлаха һэдэлгэтэй Баргажанай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Боро-Гол нютагай алдар суута хонишон Ламажаб Хэнзэлэевич Сангадиев хэлэһэн үгэдөө, һарбайһан юумэндээ хүрэхэл байха.

С. РАДНАЕВ.

...СОЛОТОЙ

...Григорий Ивано... ...наһатынхид ...дарханай гараар ...рама, үүдэн, ...нууд тон нягтаар ...ааг. Арбан гурбан ...соо ажалшадта хэ... ...модон урлалгын ...эрхим шанартайгаар ...халуун һайшаал, ...тооб. Үдэрэйнгөө ...процентдэ хүргэдэг. ...түбэй коммуналь... ...комбинадай модошо ...мастерскойе мүнөө ...һан Григорий Ива... ...дархашуултаяа хамта ...түрэһөөр 100 ...ойнгоо эрхим дүн... ...гэһэн зорилготой ...дана. Иигэжэ үдэр ...барие дархашуул ...хүргэнэ.

...БАЙБОРОДИН.

ТОКАРЬ БАСАГАН

Татьяна Дубно Улаан-Үдын соёл гэгээрэлэй училищи дүүргээд, Яруунын аймагай Нарһатын клубта хүдэлхөөр ошобо. Түрүүшын үдэрһөө тосхоной залуушуултай танилсажа, тэдэниие уран һайханай бүлгэмдэ хабаадалсахыень уряалба. Үдэшэ бүри залуушуул клубтаа сугларжаад, хүхюу зугаа наада дэлгэжэ, хатар дуунда һурадаг бэлэй. Ажалыньшье урагшатайгаар ябадаг һэн.

Гэбэшье Татьянын досоо нэгэл юумэн дуталдадаг һэн. Һургуулида һуража ябахадаа токарьнуудай ажал хэрэгээр ехэ һонирходог байгаа.

Токарь болохо зорилготойгоор Улаан-Үдэ хотоёо тэрэ бусажа ерэбэ.

Дүй дүршэлтэй болоһон үнинэй токарь Лидия Васильевна Бородулинатай тэрэ хүдэлхэ болобо. Залуу һурагшадаа шадал соогоо туһа хүргэжэ, элдэб зүйлэй детальнуудые бүтээхэ нюусануудые нүхэр Бородулина ойлгуулжа үгэдэг һэн. Хэлэһэн юумэ абаһаар лэ ойлгодог һүбэлгэн ухаатай, оролдосотой бэрхэ ажалша нүхэртэй болоһондоо Лидия Васильевна урмашан баясадаг байгаа.

Токарь болохын тула физикэ, химии һайн шудалха хэрэгтэй. Тэрэгүйгөөр орёо нарин детальнуудые бүтээхэнь хүшэр юм. Татьяна үдэшын һургуулида ябажа захалба. Мүн тусгаар техническэ номуудые шудалжа, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэнхи анхаралаа табидаг байгаа. Ажал хэрэгтээ дүршэжэ, уданшьегүй эрхим шанартай детальнуудые бүтээн гаргадаг болобо. Тиигэһээр тэрэ түрүү токарьнуудай зэргэдэ оролсожо, нэрэ солонь Хүндэлэлэй самбарта гаргагдаба. Хамта хүдэлдэг басагадынь комсомол-залуушуулай бригадын бригадираар дэбжүүлбэ. Нүхэдэй найдал нимэ һайхан. Энэ ехэ найдалые эршэтэ ажалаар лэ харюулха хэрэгтэй.

Залуу басагад эрхим шанартай продукци бүтээн гаргаха гэһэн зорилго урдаа табиба. Бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар хиналтын таһагта тушаадаг болоо. Халаанайнгаа даабари 20—30 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, бүхы авиационно завод соогоо мэдээжэ болобо. Татьяна Дубнын хүтэлбэрилдэг токарьнуудай бригадынхид туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхан, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна.

А. ШИГАЕВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй таһагай инструктор.

Улаан-Үдын ТЭЦ-эй барилгын управлениин барилгашад түргэнөөр, һайн шанартайгаар барилга хэжэ, олоной дунда мэдээжэ болонхой. Шэрдэгшэ Татьяна Шабатурова халаанайнгаа даабари 35—40 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Татьяна Шабатурова ажалдаа.

П. БУРМАКИНАЙ фото-зураг.

МЭРГЭЖЭЛ ШЭЛЭЛГЭ

Наһан соогоо дурлажа ябамаар мэргэжэл яажа зүбөөр шэлэхэ гээшэб? Найман жэлэй, дунда һургуули дүүргэһэн хэдэн миллион һурагшадые энэ асуудал жэлһээ жэлдэ һонирхуулдаг. Эдэнэртэ туһалха зорилгоор ороной эрдэмтэд, багшанар ехэхэн шэнжэлхы, годорхой хүдэлмэри ябуулна.

Кемеровскэ областьдо, Москвагай областиин Серебряно-Прудска районой Узуновска дунда һургуулида шабинарай мэргэжэл шэлэн ололгын дүй дүршэлые СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын коллеги зүбшэн хэлсэбэ.

Кемеровскэ, Узуновска мэргэжэлтэдэй туршалга һайшаама, үргэнөөр дэлгэрүүлмээр байна гэжэ СССР-эй гэгээрэлэй министр М. А. Прокофьев онсолон тэмдэглээ. Эдэнэй туршалга яахадаа һонин бэ?

Кемеровскэ багшанарай институдай ректор, профессор Н. Н. Чистяков, Кемеровскэ областиин арадай гэгээрэлэй таһагые даагшын орлогшо А. Н. Ежов гэгшэдэй коллеги дээрэ мэдээсэһэнэй ёһоор, һурагшадта мэргэжэлыень эртээнһээ һунгуулха хүдэлмэриие область доторхи албан зургаануудай хоорондын тусхай совет залан эмхидхэдэг байна. Нёдондо жэл Кузбассай гол предприятинуудта зүбшэл үгэхэ 102 бюро эмхидхэгдэһэн. Мэргэжэл шэлэлгэдэнь туһалха булан дунда һургуули бүхэндэнь бии болгогдонхой.

Мүнөө сагта таарама мэргэжэлтэй болохо хэрэгтэ бүгэдэ ниитын дунда һуралсал ехэ удха шанартай гэжэ эндэ эли тодоор тайлбарилан ойлгуулдаг байна. Һургуули дүүргэһэнэй һүүлээр үйлэдбэриин түрүүшүүл бологшодой, тэрэшэлэн хүдэлмэришэдэй, бүлын түлөөлэгшэдэй, барилгашадай, нүүрһэшэдэй дүрэ зурагууд стенднүүдтэнь үлгэгдэнэ.

Жэшээнь, тусхай мэргэжэлнүүд тухай уран зохёолой, научно-дэлгэрэнгы бэшэлгэтэй номууд, һургуули дүүргэгшэдэн хүдэлжэ байдаг предприятинууд, дээдэ һургуулинууд, техникумүүд, училищинууд тухай, һурагшадай өөһэдынь бүтээһэн альбомууд-справочнигууд Кемеровскэ 83-дахи һургуулида бии.

«Россия» совхозой оршом соо байдаг Узуновска дунда һургуулида ябуулагдадаг хүдэлмэри тухайда тэрэнэй директор, РСФСР-эй габьяата багша К. Ф. Рубанов иигэжэ хөөрэбэ: манай багшанарай коллектив һурагшадые ажалаар хүмүүжүүлхэ ба мэргэжэлынь эртээнһээ шэлүүлхэ хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые хараалanхай. Багшанар түрүүшын хэшээлнүүдһээ хүүгэдые совхозой хүдэлмэришэдэй элдэб мэргэжэлтэй танилсуулжа эхилдэг. Дээдэ классуудай һурагшад металлаар, модоор элдэб эдлэл хэрэгсэл бүтээдэг һайн түхеэрэлгэтэй һуралсалай мастерской соо, гэрэй ажалда һургаха кабинедтэ, туршалгын-һуралсалай талмай дээрэ, теплицэ, парник дотор хүдэлдэг. Тэдэнэр тракторист-машинистын, шофёрой, лаборант-агрохимигэй мэргэжэлтэй боложо шадаха юм. Узуновска һургуули дүүргэгшэд дунда һургуулиин аттестадһаа гадна, мүн ямар нэгэн мэргэжэлтэй болоһоной үнэмшэлгэ абадаг.

Тиин һургуули дүүргэгшэдэй нилээд олониинь нютагтаа хүдэлхөөр үлэнэ. Һүүлэй арбан жэл соо энэ һургуулиие 545 хүн дүүргээ, тэдэнэй 300 тухайнь хүдөөдөө хүдэлнэ.

Мэргэжэл эртээнһээ шэлэлгын энэ һонин дүй дүршэл тухай ном барлан гаргахыень «Просвещение» гэжэ хэблэлдэ министерствын коллеги дурадхаба.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

...Арадай Республикада ород номуудта дуратай ...засагай жэлнүүдтэ ород литературын уран зохёол... ...тоото зохёолнууд эндэ толилогдонхой. Дэлхэйн ...ангиин вождь В. И. Ленинэй зохёолнууд эндэ ...ой болонхой юм.

...ДЭЭРЭ: М. Горькиин нэрэмжэтэ ородой номой ту... ...соо. БТА—ТАСС-ай фото.

ЧЕХОСЛОВАКИ

Хомутовско трубопрокатна заводой коллектив шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо Советскэ Союзай захилаар 166 мянган тонно зүйлэлгүй ехэ соргонуудые бэлдээ. Чехословакиие Совет Армиин сүлөөлһөөр 25 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, ажалай үүсхэл гаргаха гэһэн КПЧ-гэй ЦК-гай уряала харюу болгон, Хомутовско трубопрокатчигууд шэнэ, бүри ехэ уялгануудые абанхай. Энэ жэлэй дүүрэтэр Советскэ предприятинуудта үшөө 26 мянган тонно соргонуудые бэлдэхэ, 12 мянган тонныень ерэхэ жэлэй тоогоор үйлэдбэрилэн гаргаха гэжэ шиидээ.

ПОЛЬШО

«Атомай хото», «Газаргүй арал» гэжэ нэрэтэй бага фильмүүдые Польшын Хүдэлмэришэнэй агентствын репортёрнууд Варшавын телевидееэр харуулба. Эдэ фильмүүдынь совет арадай ажабайдал ба ажал хэрэгтэ зорюулагданхай байна. Дубна хотодохи ядерна шэнжэлгэнүүдэй нэгэдхэмэл институдай эрдэмтэдэй хүдэлмэри тухай, Каспиин далай дээрэ баригдаһан нефтянигуудай тосхоной ажал хүдэлмэри тухай энэ фильмүүд соо хэлэгдэнэ.

БОЛГАРИ

Байгша оной юһэ һарын туршa соо Болгариин химическэ промышленностиин үйлэдбэриһэн продукциие үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 18 процентээр дээшэлээ. Болгариин химиин продукци орон доторхи эрилтэнүүдые хангахаһаа гадна, мүн хариин 60 орондо эльгээгдэдэг юм. Советскэ Союз Болгариһаа химическэ промышленностиин продукци эгээл ехээр худалдан абадаг гүрэн юм. Тус ороной химическэ промышленность Советскэ Союзай туһаламжаар хүгжэн һалбараа.

МНР

Монгол орон революционно хэблэлэй үдэрые тэмдэглэбэ. Монголой бүлэг революционернүүд Сүхэ-Баатарай ударидалга доро, 49 жэлэй саада тээ «Үнэн» газетын түрүүшын номер хэблэн гаргаһан бэлэй. Тэрэ үедэ тус газетэ һарадаа нэгэ дахин 3 мянган хэһэгээр гарадаг байгаа.

Арадай засагай жэлнүүдтэ хэблэлэй хэрэг орон дотор үргэнөөр хүгжэһэн байна. Мүнөө «Үнэн» газетын үдэр бүри 100 мянган хэһэгээр тарадаг болоһон ушар энээниие гэршэлнэ. Тэрэшэлэн түбэй, аймагуудай 60 гаран газетэ болон журнал хэблэгдэн гарахадаа, 1 миллион шахуу хэһэгээр тараагдадаг болоо.

ВЕНГРИ

Будапештдэ совет номой выставкэ нээгдээ. Политическэ, уран зохёолой ба бусад литературын олон зуун бэти номууд эндэ табигдаа. Тэрээнһээ гадна. Венгридэ хэблэгдэн гараһан совет авторнуудай зохёолнууд мүн лэ һуурила олобо. Венгриин Арадай Республикада мүнөө үнгэргэгдэжэ байгаа совет номой декадын үдэрнүүдтэ үшөө хэдэн нимэрхүү выставкэ эмхидхэгдэхэ.

ГДР

Ростокско университедэй 550 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһолол ГДР-эй научна, соёлой ажабайдалдахи нилээд ехэ ушар болоо. Арадай засагай жэлнүүдтэ тус хото республикын научна ба соёлой ажабайдалай шухала түб болотороо хүгжөө. ГДР-эй тогтоогдон байгуулагдаһаар университедэй һурагшад хэдэ дахин нэмэһэн, харин мүнөө эндэ 5 мянган студент тоологдоно. Тэдэнэй дунда дэлхэйн хэдэн арбаад гүрэнэй залуушуулай түлөөлэгшэд бии.

Ойнь жэлтэй дашарамдуулан, Ростогто хэдэ хэдэн научна хуралдаан үнгэргэгдэнэ. Тэндэнь ГДР-эй, Советскэ Союзай, Голландиин, Норвегиин, Баруун Германиин, ДРВ-гэй, мүн бусад гүрэнүүдэй эрдэмтэд болон түлөөлэгшэд хуралдаанүүдта хабаадана.

ДРВ

Ороной арадай ажахые һэргээхэ, хүгжөөхэ шухала нүхэсэл болгон, уһалууриин хүдэлмэриин түсэб дүүргэхын тула Вьетнамай Демократическа Республикын арад зон оролдолго гарган ажаллана.

Виньлинь районой ажалшад американ ээрхэг түримхэйшүүлэй бута һамна бомбодоһон уһалууриин түхеэрэлгэнүүдые һэргээн бодхоохо үедөө 100 мянга үлүүтэй ажалта үдэр олоо. Мүнөө эндэ уһалууриин 7 томо түхеэрэлгэ, 40 канал заһабарилагдаһанай һүүлээр хүдэлжэ эхилээ. Тэдэнэй ашаар 5 мянган гектар газар уһалагдадаг болохонь. Хатинь провинцидахи дамбанууд, хаамал нуур, сөөрэмүүд, каналнуудай барилгада 20 мянга шахуу тарлашад хабаадана. Виньлинь, Хатинь провинцинуудайхидал адляар уһалууриин хүдэлмэри бүхы Вьетнамай Демократическа Республикада ябуулагдана.

КНДР

Корейн Арадай-Демократическа Республикын 100 гектар талмай бүридэнь 1,22 трактор хүртэнэ. Республикын хүдөө ажахые техникээр хангаха уялга бэелүүлгэдэ Пхеньян шадарай Киянска тракторна завод шухала үүргэ дүүргэнэ. 28 мориной хүсэтэй «Чхонлима» гэжэ моортэ тракторнууд, 75 мориной хүсэтэй «Пхуннен» гэжэ гусенична тракторнууд тус заводой конвейерһээ гарадаг юм.

«Чхонлима» түхэлэй түрүүшын трактор 1958 ондо бүтээн гаргагдаһан бэлэй. Жэл болоод байхада, Киянска заводойхид 3 мянган трактор бүтээн гаргаһан, үшөө нэгэ жэлэй үнгэрхэдэ, гусенична томо тракторнуудые гаргажа эхилһэн юм.

Ноябриин 29 — Югославиин национальна һайндэр. Белградта һүүлэй жэлнүүдтэ Шэнэ Белград, Баново-Брдо, Карабурма болон бусад шэнэ районууд бии болоо. 100 мянга шахуу гэр байранууд баригданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шэнэ Белградай нэгэ үйлсэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Хоца Намсараевай үйлсэ. Һүүлшын үедэ эндэ үндэр сагаан гэрнүүд олоор баригдажа, гоё һайхан шэнжэтэй боложо байнхай. 834-дэхи мостопоездын барилгашад эндэ хүдэлнэ. Тэдэнэр нёдондо жэлдэ энэ үйлсэдэ наян бүлэ айлай ороходо гурбан гэр барижа, һайн шанартайгаар ашаглалгада тушааһан юм. Байгша оной эхиндэ тус мостопоездын барилгашад 120 бүлэ айлай орохо ехэ гэр барижа дүүргээ. Удаань 600 студентнэрэй һураха багшанарай училищиин дүрбэн дабхар гоё һайхан байшангай торхо барижа дүүргээд, дотор талынь хүдэлмэри хэжэ байна.

Эндэ мүнөө наяад шахуу хүдэлмэришэд ажаллана. Шулуушад, модошо дархашуул, штукатурщигууд ажалаа түргэнөөр, һайн шанартайгаар бүтээнэ. Тиин халаанайнгаа даабари 20—25 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, амжалта туйлана. Эндэ түрүү хүдэлмэришэд олон юм.

Тамара Алексеевна Ушаковагай даадаг штукатурщигуудай бригада бэшэнэй дундаһаа шалгаржа ябана. Энэ бригадынхид халаанайнгаа даабари 30—35 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү ажалай жэшээ харуулна.

—Байгша оной дүрбэдэхи кварталай соо энэ барилгаяа дүүргэжэ, ашаглалгада тушаахабди. Энэмнай В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэг болохо, —гээд бригадир Тамара Ушакова хөөрэнэ.

Эдэнэй ажаллажа байхыень харахада урмашахаар даа. Булта нэгэ хүн шэнгеэр ажаллажа байнад. Нэгэ хэдыхэн сагай үнгэрхэдэ, шэнэ байшангай үүдэн сэлигдэжэ, сэгтэй хүхюун студентнэрые угтан оруулха. Мүнөө эндэ эршэтэ ажалай аялга замханагүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Багшанарай училищиин шэнэ байшан. 2. Штукатурщигуудай бригадир Т. А. Ушакова ажалдаа.

К. ГАБАЕВАЙ фототекст.

Улаан-Үдэ.

Шираб НИМБУЕВ

ЯНВАРИИН АЛИРҺАН

Ульгэрлэһэн хөөрөөн

Үхибүүд, сайн!
Үльгэр сооһоо
Үнинэй ерэһэн
Залуухан, хүхюухэн
Зархай ахатнай
Хэжэнгэ, Яруунын
Хэжэмэд Нохоониин
Һамарта тайгаар
Һайсахан зайжа,
Нарата һайхан
Намарай шарай
Ханажа садатараа
Хаража ерээб.

Ой соо ябахада
Одоо гоё даа:
Арса жодоогой,
Алирһа нэрһэнэй,
Хуша нарһанай,
Хуһа уляаһанай
Амтатай үнэрөөр
Анхилан байһан
Арюухан тунгалаг
Агаараар амилан,
Уушха сээжээ
Угаажа ябахаш.

Яаралгүйхэнөөр
Ябажа ябахадаа
Алирһа түүжэ
Амтархан эдихэш.
Хүхэ нэрһэн
Хүлыш будаха.
Оршон тойронхи
Ойгоо зэдэлүүлэн,
Тоншуулай модоо
Тоншохы шагнахаш.

Һайхан хэрмэн
Һархяаг суглуулан,
Һагсалзан гүйжэ,
Хүйтэнэй сагта
Хүлэртэрөө эдихэ
Хүнэһөө бэлдэхэ.

Олон шубуудай
Ондо ондоогоор
Дуугаралсан
Дуулалдан байхынь
Бахархан шагнажа,

Баярлан ябахаш.
Ойн горхохо
Олоходоо урмашан,
Сэбэрхэн уһынь
Сэсэргэ һуужа,
Угаахаш гараа,
Уухаш садатараа.

Орэйдоо борбоосгой
Олоорнь надхуулһан
Үзэсхэлэн һайхан
Үндэр хушые
Шингтэй хүндэ
Шэнэлэн мунсаар
Мундуу дорюунаар
Мунсадан дорьбоохош.
Һамараа нюужа
Даляараа дараһан,
Һайхан үнэрөөр
Хэмарыш дайраһан
Томонууд борбоосгой
Тоборюутан олоороо
Аадар мүндэртэл
Адхаран унаха.

Алибаа юумые
Ажаглажал.
Адаглажал,
Шэнэ юумые
Шэнжэлжэл ябаһандаа
Олон юумэ
Ойлгон мэдээд,
Толгой соогоо
Тогтоон абааб.
Эдээн сооһоо
Эгээл һонининь
Тобшохон богонёор
Тобойсо хөөрэһүү.

Январь һарын
Янгинан байтар
Алирһа түүжэ
Асархаб гээ һаам
Этигэхэ гүт таанар?
Энэ ахатамнай
Галзуураа гэлсэхэ,
Гайхалсаха байхат.

Залуухан, хүхюухэн
Зархай ахатнай
Худалаар хэлэжэ,
Хулгай хэжэ
Үзөөшьегүй,
Үзэхэшьегүй!

Хүлдэжэ үхэмөөр
Хүйтэн байтар
Алирһа түүжэ
Асархаб гэжэ
Ама алдахаб!
Үхибүүд, таанар
Үнэншөөгүй һаа,
Анжаран һайнаар
Анхаран шагнагты:

Ойн соорхойдо
Орбонгой дэргэдэ
Алирһа эдижэ,
Амаржа һуутарни
Тоншуул ерэжэ,
Толгой дээгүүрни
Тойрон ниидээд,
Тоншон алдаад,
Ойрхоно хухюурта
Ошожо һууба.
Модо тоншоходоо
Морзейн үзэгөөр
Эли тодохоноор
Иигэжэ хэлэбэ:

«Хурса үгэтэй,
Хурдан бодолтой
Залуухан, хүхюухэн
Зархай, шангалши:
Ойрош байгааша
Орбонгоо, алирһаа
Ойндоо һайсахан
Оруулан хадуу.
Сагай буруулжа,
Саһанай зузааржа,
Январиин хүйтэнэй
Янгинан байхада,
Түлгэнгүй ябажа,
Төөрингүй ерээд,
Эндэхэнээ саһынь
Этэрээд үзөө һааш,
Алирһанайш эшэ
Ногоорхожо һууха,
Сэлсэгэрхэн зандаа.
Амтатай жэмэсынь
Улайжа байха
Монсогорхон зандаа.
Шэнжэ түхэлыньшье,
Шэмэ амтаниньшье,
Үнгэ үнэрыньшье
Үнөөхеэрөөл байха.
Алирһанай иабшань,
Амтатай жэмэсынь
Арга-эмнэлгэдэ
Айхабтар хэрэгтэй.
Абаашажа ехээр
Аптекэдэ тушаабал,
Хэмгүй ехэ
Хэрэг бүтээхэш!..
Гал улаахан алирһа
Ганзагаланхай бусажа,
Хүбүүд басагады
Хүхеэхэ, гайхуулхаа
Ерэхэ үбэлдөө
Ерээд ошоорой!» —
Гэжэрхёод тоншуул
Гэдэргээ эрьежэ,
Налгай зохидоор
Намдаа дохилзоод,
Ой руу ниидэжэ
Ошоо бэлэй.
Энээхэн хэлээшэдэнь
Этигэжэ ядажа
Эндээ ерээд,
«Ойн календарь»
Оложо уншахадам
Тоншуулай хэлээшэ
Топ зүб байшоо!

* * *

Шарахан үнгэтэй
Шасаргана баһа
Жабар хүйтэнһөө
Жаахаш айдаггүй,
Дарсайн хүрэнтэй,
Барсайн алтаржа
Байдаг юм шуу.
Бинэнай тэрэниие
Өөрөө хараһан хүм.
Бидаруу дүүрэн
Түүжэ асарһан хүм...
Зай, баяртай
Залуухан нүхэдни!

Эдэбхитэйшүүл олошорно

Хуурай Хобог. Энэ нютагта Саян уулын хормойгоор түбхинэһэн ажахынуудай нэгэ отделени оршодог юм. Тус нютагта ажаһуугшад тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохын хойноһоо шармайн оролдожо байдаг. Мүнөө эндэхи дунда һургуулиин багшанар нютагайнгаа айл бүхэниие газетэ, журналтай болгохо хэрэгтэ һаналаа ехээр хандуулжа байдаг юм. Һургуулиин багша Л. Д. Истаева, библиотекарь М. Ц. Больдоруева гэгшэд айл бүхэнөөр ябажа, газетэ, журнал захюулаа. Мүнөө үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 400-гаад түхэригөөр үлүү мүнгэндэ хэблэл захигдаад байна. Илангаяа тус һургуулиин багшанар — буряад хэлэнэй багша С. Д. Сотникова, ород литературын багша К. М. Хамаганова, һургуулиин директор Д. Г. Замбалов, эхин классуудай багшанар М. Г. Жигжитова, Ц. Р. Бадмацыренова гэгшэд буряад хэлэн дээрэ гарадаг газетэ, журнал ехэ эдэбхитэйгээр захюулһан байна. Эдэнэр өөһэдынгөө мэргэжэлэй газетэ, журнал захихынгаа хажуугаар, мүн түбэй хэблэл олоороо захиһан байха юм.

Б. БИРБАЕВ.

Түнхэн.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ХОРИ

Һаяхан Булам нютагаархин Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ, баатарай үхэлөөр унаһан нютагайнгаа хүбүүдтэ дурасхаалай хүшөө бодхобо.

Хүшөөгэйнь нюур талада 29 хүбүүнэй нэрэ түмэр хабтаһан дээрэ аржытар бэшэгдэнхэй, холоһоо харагдаха юм. Тиихэдэ орой дээрэхи улаан пластнкаар хэһэн табан хушуута одоншинь электын гэрэлһээ мүнхэ зуладал туяаран бадарна.

Ж. БАДМАЕВ.

ЯРУУНА

Үбэлэй һүниһөө өөрэгүй янгинама хүйтэн хонодог боложо, Яруунын загаһашадай агнууридаа гараха саг дүтэлэнхэй. Эндэхи 7 бригадын хүдэлмэришэд загаһа барилгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтаба. Мүльһэ сооло̆дог хүнгэн түхеэрэлгэнүүдээр капрон губшуурнуудаар бригада бүхэн хангагданхай. Гарам, Тулдуум гэжэ пунктнуудай хамтын байра, клуб гэхэ мэтэ һайнаар дулаалагданхай, гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй.

Загаһа томо жэжээрнь илгадаг Гарамай пунктынхидай бэлэдхэл мүн лэ һайн. Эндэ тушаагдаһан загаһа тэрэ дороннь илгаад, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта ябуулдаг цех соо хүдэлмэрилдэг зоной ажал оньһожоруулагдаха, хүнгэн болгохо талаар нилээд ехэ юумэн хэгдэбэ. Ажалдаа шэнэ арга нэбтэрүүлһэн дээрэһээ эндэхид мүнөө жэл нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ загаһа илгажа шадаха.

Ц. Е. СУДАНОВ.

УЛААН-ҮДЭ

★ **УЛААН-УДЫН ОРОД ДРАМЫН ТЕАТРАЙ** артистнууд Октябриин баярай һайндэрнүүдтэ сэрэгшэдтэ ошожо, зүжэг наада харуулаа. Тэндэ Л. Митрофановай «Далай юундэ дабаһатайб», Г. Мазин, А. Шапиро гэгшэдэй «Гэршэнэрэй үгы байхада» гэһэн зүжэгүүд табигдаа.

★ **ОКТЯБРИИН** һайндэрые угтуулан Улаан-Удын кондитерскэ фабрикын хүдэлмэрилэгшэд гурбан тонно хүрэтэр хэмжээнэй амтата эдеэ—тортнуудые үдэр бүри барижа байгаа. Мүн Тарбагатайн, Ивалгын кондитерскэ фабриканууд элдэб янзын амтатай конфетэ, шоколадуудые элбэг ехээр үйлэдбэрилэн гаргаа. Тэрэ тоодо «Шубуунай һүн», «Медаль—шоколад» гэһэн юрэ бусын нэрэтэй, гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн хайрсагтай, орёолтотой шоколадна конфетэнүүд бии.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ХИЛЫН Саанаһаа

ХҮСЭДӨӨР ҺАЙШААБА

ПРАГА. (ТАСС). Чехословаки хадаа социалис хани нэгэдэлэй оронуудай бэтэ бэхи хубинь болоно гэжэ Москвада болоһон хэлсээнүүдэй дүнгүүд гэршэлжэ үгэнэ. Имагтал Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай холбоотой байлга чехүүд ба словагуудта национальна бэеэ даанхай, бүрин эрхэтэ гүрэнтэй байлгыень найдамтайгаар хангана гээд ЧССР-эй Федеральна суглаанай Арадай палатын ба Национальностьнуудай палатын гадаадын хэрэгүүдэй комиссинуудай хамтын заседани тухай коммюнике соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Энэ коммюнике ЧТК агентство дамжуулаа.

Москвада болоһон хэлсээнүүдэй дүнгүүдые хүсэдөөр һайшаажа байһанаа Федеральна суглаанай хоёр палатын депутадууд элирхэйлэн мэдүүлээ.

ИНК ПАРТИИН ХҮТЭЛБЭРИДЭ АРСАЛДААН

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин Национальна конгресс (ИНК) гэжэ партиин саг үргэлжын комитедэй заседани ноябриин 12-то болоо. Премьер-министр Индира Гандиин политикада эсэргүүсэдэг партиин түрүүлэгшэ Нижалингаппа, тэрэнэй тала баригшад энэ заседани дээрэ олонхид байжа, Индира Гандиие ИНК партиһаа гаргаха гэһэн шиидхэбэри баталан абаа. Индира Гандиин орондо ИНК партиин парламентскэ фракциин шэнэ ударидагшые һунгаха тухай фракциин хүтэлбэридэ дурадхагдаа. Энээн тухай саг үргэлжын комитедэй гэшүүн С. К. Патил хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдээсэһэн байна.

Партиин түрүүлэгшэ Нижалингаппын ба тэрэниие дэмжэгшэдэй һүүлшын ябуулгануудые буруушааһан дээрэһээ Индира Ганди, саг ...

НАЦИЗМЫЕ БА РАСОВА ИЛГАА ГАРГАЛГЫЕ БУРУУШААЛГА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Нацизмые ба расова илгаа гаргалгые буруушаан абтаха хэмжээнүүд» Генеральна Ассамблейн XXIV сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулагдаһантай дашарамдуулан, ГДР-эй правительство 1969 оной октябриин 1-дэ мэдүүлгэ хэһэн байгаа. Энэ мэдүүлгэ ЧССР-һээ ООН-ой дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ Зденек Черник гэгшын гүйлтаар Генеральна Ассамблейн тусхайта документ болгон тараагдаа.

Нацизмын ба расизмын ама татаха хэмжээнүүдые Генеральна Ассамблейн XXIV сесси дээрэ зүбшэн хэлсэлгые ГДР-эй правительство һайшаана гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнхэй. ГДР-эй правительство хадаа өөрынгөө орон дотор нацизм болон милитаризмые зайсууланхай. Үһөө нэхэхэ үзэлые ямарааршье илхаха, дай хэхые уряалха, национальна гү, али расова илгаа ямарааршье гаргаха гээшэ хэһээгдэхээр ябуулга болоно гэжэ ГДР-эй конституциһаар хараалагданхай.

Тиихэтэй хамта Баруун Германида шэнэ түхэлэй нацизмын, үһөө нэхэхэ эрмэлзэлгын ба милитаризмын һэргэн үндыжэ байһан дээрэһээ ГДР-эй правительство ехээр һанаагаа зобоно. Юуб гэхэдэ, энэ һэргэлгэ Европодохи эб найрамдал ба аюулгүй байдалда ехэ түбэг татаха байна бшуу.

Шэнэ түхэлэй нацизмын, шовинизмын ба үһөө нэхэхэ эрмэлзэлгын уршагта муухайгаар хүгжэлгые болюулха хойшолуулашагүй, үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ ГДР-эй правительство, арад тоолоно. Нацизм болон расова илгаа гаргагшадай амыень татаха тухай резолюциие Генеральна Ассамблейн XXIV сесси дээрэ баталан абалга нацизмда ба расова илгаа гаргалгада эсэргүү тэмсэлэй хэрэгтэ шухала алхам боложо үгэхэ гээд правительство ба арад тоолоно. Бүхы арадуудта угаа ехэ удха шанартай энэ тэмсэлэй уг зорилгые бэелүүлгэдэ саг үргэлжын туһаламжа үзүүлхээр ГДР-эй правительство бэлэн байна гээд мэдүүлгын түгэсхэлдэ хэлэгдэнхэй.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXIV сесси

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Корейе нэгэдүүлхэ тухай асуудал ООН-до зүбшэн хэлсэлгые болюулха шухала байһан тухай» XXIV сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха гэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблей нэгэн дуугаар шиидхээ.

«Корейе нэгэдүүлгын ба һэргээлгын талаар ООН-ой комисси» гэлэгэй элидхэлнүүдэй үндэһөөр Корейе нэгэдүүлхэ тухай асуудал ООН-до зүбшэн хэлсэлгэ 20 гаран жэлэй турша соо үргэлжэлһөөр, Урда Корейе эзэмдэхын ба КНДР-тэ эсэргүү харата ябуулгануудые далдалхын тулада ООН-ой тугые США-гай, мүн бусад зарим гүрэнүүдэй сэрэгүүд хэрэглэнэ. Энэ хадаа Корейн асуудал шиидхэлгые имагтал бүри орёо болгоно гэжэ делегацинууд тоолоно. Корей арад өөрынгөө орониие нэгэдүүлхэ асуудалые амгалан тайбан, аюулгүй эрхэ байдалда өөрөө бэелүүлжэ шадаха, тиимэһээ дотоодынь хэрэгүүдтэ хариин хамааралсалгые болюулха шухала гэжэ эдэ делегацинууд тоолоно.

ВАШИНГТОНДО СЭРЭГҮҮД ЕРЭНЭ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Форт-Брэггада (Хойто Каролина штат) байдаг 82-дохи авиадесантна дивизиин парашютистнүүдэй түрүүшын подразделенинүүд Вашингтон ерээ. Пентагоной түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, Форт-Брэггаһаа хоёр мянган парашютист неделиин эсэс хүрэтэр ниислэлдэ асарагдаха юм.

Вьетнамдахи дайн байлдаанда эсэргүүсэн, ноябриин 13—15-да американецуудай хэхээ байһан манифестациин үедэ хэрэглэхэнь «шухала болоод байгаа һаань» ниислэлэй 28 мянган тоото гарнизондо туһаламжа үзүүлхын тулада саг үргэлжын армиһаа эдэ парашютистнүүд түрүүлжэ эндэ асарагдаа. «Онсо байдалые» президентын соносхоод байһан лэ ушарта сэрэгүүд хэрэглэгдэжэ болохо гэжэ Пентагоной түлөөлэгшэдэй мэдүүлбэшье, эдэ сэрэгүүд «иимэ соносхолгүйгөөршье» хэрэглэгдэжэ болохо гээд Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент заана.

США-гай ниислэлые үнэндөө сэрэгэй лагерь шэнги болгоһон ушар дайнда эсэргүү ябуулгануудта хабаадалсахаяа байгшадые айлгаха гэжэ засагаархидай али болохоор эрмэлзэдэг байһыень гэршэлжэ үгэнэ.

Мемфис тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корр. Э. Баскаков иигэжэ дамжуулна: Мемфис (Теннесси штат) городто расова илгаа гаргалгада буруушаалга хэһэн шэнэ жагсаал ноябриин 11-дэ болоо. Тэрээндэ хоёр мянга табан зуу шахуу хүн — гол түлэб негрнүүд хабаадаһан байна. Демонстрантнууд хадаа салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай нютагай больницын забастовко хэжэ байһан хүдэлмэрилэгшэдэй эрилтэнүүдые дэмжээ, тэрэшэлэн гэгээрэлэй талаар городской соведэй составта негр зоной түлөөлэгшэдые оруулха эрилтэнүүдые хээ.

Негрнүүдэй гражданска эрхын түлөө тэмсэлдэ хабаадагшадай зүб зүйтэй эрилтэнүүдые засагаархидай хангатар городой предприятинуудые хүреэлхэбди гэжэ Мемфисэй негритян организацинуудай коалициин хүтэлбэрилэгшэд соносхоо.

Конгын правительствын мэдүүлгэ

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Гүрэндэ эсэргүүгээр үгэсэгшэдэй ноябриин 7-ной һүни хэһэн ябуулгые аюулгүйе сахиха хүсэнүүдэй зайсуулһан тухай мэдүүлгые Конгын (Браззавиль) правительство ноябриин 12-то тунхаглаа.

Үгэсөөндэ хабаадагшад «ороной газаа тээ бэлдэгдэһэн ба баруун оронуудта бүтээгдэһэн буу зэбсэг болон һомо хэрэгсэлнүүдээр хангагдаһан байгаа» гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Конгын гүрэн тушаа харата муухай ябуулгануудые саг үргэлжэ хэдэг байлгада Конгын правительство эрид шанга буруушаалга мэдүүлнэ. Түбэй Африкадахи эб найрамдалда түбэгтэй энэ ушар тухай африкан нэгэдэлэй организаци дуулгана гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Суфанувонг бэшэ...

Патриодууд шангаар тэ...

Үмхи хилээ... тулада

Редактор Ц. Ц. ЦИ...

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ярославска городской партийна организацида партийна суглаануудые үнгэргэхэ дүй дүршэл тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тогтоол, «Фабрика—хүдөө ажахын үйлэдбэри» гэһэн А. Истомин, Г. Корсаков гэгшэдэй фоторепортаж, ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна организацинуудай тоосоон ба һунгалта» гэһэн гаршаг доро Н. Кучумов, А. Сурмач гэгшэдэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда: ТАСС-ай корреспондентнүүд Н. Купкий, В. Петрунян гэгшэдэй статья. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонинууд, уншагшадай мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

19 часһаа холо, ойрын һонин. 19 час 15 минутаһаа үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм. 19 час 35 минутаһаа «Номой таг дээрэ» гэжэ һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга (буряад хэлэн дээрэ). 20 час 25 минутаһаа «Яан Тальтс» гэһэн телеочерк. 20 час 45 минутаһаа нинтэ-политическэ темээр дамжуулга. 21 час 10 минутаһаа хүгжэмтэ кроссворд. 21 час 45 минутаһаа «Степень риска» гэһэн уран һайханай фильм.

Манай адрес, телефо...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редакции приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. ... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря ... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства ... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности ... строительства—61-35, советского строительства ... культуры и школ—60-21, писем и ... информации—34-05, общественная приёмная ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.